N°. 8. Donderdag 19 Februari 1914. 14de Jaargang.

HET KOLONIAAL WEEKBLAD

ORGAAN DER VEREENIGING

OOST EN WEST

Opgericht door Kolonel G. E. V. L. van Zuylen, 21 Maart 1900.

„Het Koloniaal belang is een algemeen Nederlandsch belang".

KANTOREN:

HOOFDBESTUUR . . . . } HEULSTRAAT 17, DEN HAAG.
INLICHTINGENDIENST . . . . } TELEFOON 4519.

KOLONIAAL ARBEIDS- EN INFORMATIE-BUREAU „OOST EN WEST":
LANGE VIJVERBERG 14, DEN HAAG, TEL. 3447.

MEDEDEELINGEN of INGEZONDEN STUKKEN moeten worden geadresseerd „aan de Redactie-Commissie", en gezonden aan de Presidente: 7 HEERENGRACHT, DEN HAAG.
Voor Administratie en Verandering van Woonplaats wende men zich tot den Heer W. VAN DER ZIJL, 51 VERHULSTSTRAAT.
Voor Advertentiën tot de DRUKKERIJ TEN HAGEN, NOBELSTRAAT 20 Telefoon intercomm. 2793, beiden DEN HAAG.

De Vrouwenmeeting.

Op Zondag 15 Februari j.l. hield de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht in het Paleis voor Volksvlijt te Amsterdam een groote landelijke meeting tot inleiding van de petitionnements-beweging voor grondwettelijke gelijkstelling van man en vrouw.

Te 1 uur n.m. kwamen de deelnemers aan den optocht — ongeveer 2500 personen uit alle deelen van ons land — met hunne banieren in de zaal van het Paleis voor Volksvlijt, welke zij bijna geheel vulden.

De voorzitster, dr. Aletta H. Jacobs, opende de samenkomst met een zeer krachtige rede, waarin zij het doel van het petitionnement uiteenzette en haar dank uitsprak aan alle vereenigingen en bonden, die afgevaardigden hadden gezonden.

Van de politieke partijen waren alleen de Vrijzinnig-Democratische Bond en de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij vertegenwoordigd.

Na de voorzitster spraken: mevrouw J. S. R. Baarveldt-Haver, mevrouw J. C. van der Meer van Kuffeler, de heer Herman Snijders namens den Vrijzinnig-Democratischen Bond, mevrouw E. Bergsma, mevrouw van Italie-van Embden en de heer F. W. Wibaut namens de Sociaal-Democratische Arbeiderspartij.

Alle spreeksters en sprekers verdedigden het goed recht der vrouw op grondwettelijke gelijkstelling met den man en betoogden het nut van die gelijkstelling voor de maatschappij; zij riepen allen op tot deelneming aan het petitionnement, om te toonen, dat de begeerte naar die gelijkstelling in ons volk leeft. De heeren Snijders en Wibaut zeiden bovendien, dat hunne partijen zouden strijden voor de vastlegging van het vrouwenkiesrecht in de Grondwet.

Hierna stelde Freule Wichers de navolgende motie aan de orde:

„De Landelijke meeting, gehouden door de Vereeniging voor Vrouwenkiesrecht op Zondag 15 Februari 1914, in het Paleis voor Volksvlijt te Amsterdam;

ontevreden met de in uitzicht gestelde Grondwetsherziening, waarbij alléén voor de mannen het kiesrecht in de Grondwet zal worden vastgelegd;

van oordeel, dat de hedendaagsche vrouwen in haar strijd om het bestaan het kiesbiljet niet langer kunnen missen, en dat het Nederlandsche volk niet langer moet verstoken blijven van de ervaring en het inzicht der vrouwen bij tal van sociale maatregelen, die door Staat en Gemeente moeten worden geregeld;

stemt ten volle in met het besluit van de Vereeniging voor Vrouwen-kiesrecht tot het houden van een Volkspetitionnement om de Regeering met den volkswil in dezen bekend te maken;

en roept het Nederlandsche volk van alle gezindten en klassen op, van deze meening te doen blijken, door het teekenen van de lijsten, waarop de Regeering zal verzocht worden in de voorstellen tot Grondwetsherziening te brengen: „Grondwettelijke Gelijkstelling van man en vrouw."

Deze motie werd onder gejuich aangenomen, waarna de meeting, die zonder eenig incident verliep, werd gesloten.

De houding van het publiek was zeer enthousiast.

G.

Uit de O. I. Mail.

Pestbestrijding.

De Doctors-djawa schijnen alles behalve tevreden te zijn over de weinig afdoende wijze, waarop in de laatste tijden getracht wordt de pestziekte te bestrijden. De „Javabode" van 19 Januari j.l. meldt onder het hoofd: „Almaar inspecteeren!":

„De doktoren De Vogel en Ter Burgh zijn momenteel andermaal te Malang voor het houden van een inspectie".

De Karang-Asem-zaak.

De „Loc." van 17 Januari vernam, dat alle beklaagden der Karang-Asem-zaak revisie aangeteekend hebben. Resident Gonggrijp heeft den procureur-generaal verzocht onmiddellijk in te grijpen en voorloopig de beklaagden, die sedert September in arrest zijn, vrij te laten.

Plechtigheid Rubbertentoonstelling.

In tegenwoordigheid van vele genoodigden had de laatste steenlegging plaats voor de gebouwen der rubbertentoonstelling. In de Bataviasche bladen lezen wij daarover o.m.:

In de feestelijk versierde loods, waar een gamelang speelde en verschillende teekeningen waren tentoongesteld, zaten o.m. de heer Lovink, directeur van het departement van landbouw, Dr. Rutgers, Van Hall en Hoekman van hetzelfde departement, de resident van Batavia, de heer Cohen, waarnemend assistent-resident en mr. Hen, secretaris, de heeren Zeilinga, van de Javasche Bank, Marmelstein van de Ned. Handelmaatschappij, tal van raadsleden, aanstaande exposanten.

Nadat de heer E. de Kruyff, voorzitter van het comité, met een kort woord de aanwezigen had begroet, verzocht de heer Jhr. G. H. de Voogt jongejuffrouw Zeilinga, wie door den secretaris een bloemstuk was aangeboden, den laatsten steen te leggen. Zij voldeed aan dit verzoek, onder groote belangstelling van de aanwezigen, die aandachtig keken, alsof zij nog nooit zoo iets hadden gezien.

Nadat de eerewijn was aangeboden, nam generaal De Voogt het woord.

Hij begon met zijn voldoening uit te spreken, dat zoo velen hadden gehoor gegeven aan de uitnoodiging van het bestuur, om het hun tegenwoordigheid dit kleine feest op te luisteren.

Hij dankte in de eerste plaats de Regeering en haar vertegenwoordigers, de ambtenaren van het departement van landbouw en den voorzitter en leden van den Raad.

Het zal wel eenige verwondering hebben gewekt, zeide hij verder, dat men is uitgenoodigd om die plechtige legging van den laatsten steen der fundeering bij te wonen, waar toch over 't algemeen met eenige plechtigheid de eerste steen wordt gelegd, maar dit geschiedde met het oog op den toestand van het terrein en wegens de gesteldheid van het weder.

Het is een aloude gewoonte, om wanneer een bouwwerk op zekere hoogte is voltooid, dit op feestelijke wijze in te wijden. Over 't algemeen geschiedt dit hier als de nok op het gebouw is. Dan wordt het gebouw versierd met rood goed en struiken. Dat is ter afwering van wind en vuur. En dan komen op den nok veldvruchten als een symbool van vruchtbaarheid.

Moge deze tentoonstelling vruchtbaar zijn. Het groote voordeel is, dat producent en consument met elkaar in aanraking zullen komen. De laatste kan den eerste zeggen, welke eischen hij stelt, die eerste zal den laatste er op kunnen wijzen, welke eischen hij stellen mag.

Voor Batavia is deze tentoonstelling een mijlpaal in haar ontwikkeling. Voor de eerste maal zal Batavia als gastvrouw optreden van een zoo niet groot, dan toch van een internationaal gezelschap. Hij hoopt, dat Batavia daarvan rijpe vruchten zal dragen.

Hij bood den gemeenteraad den zilveren troffel aan, waarmee de laatste steen is gelegd en hij hoopt, dat deze eerste een plaatsje in het archief zal vinden, om dan in het museum te worden ondergebracht.

Hij bracht vervolgens dank aan de Regeering, en haar vertegenwoordiger, den heer Lovink, die op de meest onbekrompen wijze het tentoonstellings-comité ter wille is geweest, de ambtenaren van het slotte gemeenteraad, pers, terwijl hij ten slotte jongejuffrouw Zeilinga een zilveren broche aanbood in den vorm van een troffel, waarin een inscriptie, vermeldende den datum van deze steenlegging.

De heer Cohen dankte met een hartelijk woordje, de hoop uitsprekende voor het welslagen. Nadat de heer Moojen nog iets had gezegd, voerde de heer Lovink in het kort het woord, om er op te wijzen, dat waar er een crisis is, het zaak is de handen uit den mouw te steken, het hoofd helder te houden en de oogen goed rond te laten gaan. Hij voorziet, dat deze tentoonstelling niet alleen zal bijdragen tot ontwikkeling der rubbercultuur, maar ook van geheel Ned.-Indië. (Veel applaus).

Een rondgang langs het terrein had plaats.

Hierna was het feest voor de Inlandsche werklieden.

Een schoolmuseum voor Ned.-Indië.

Te Bavatia is opgericht de vereeniging „Het Schoolmuseum in Ned.-Indië".

Blijkens de statuten stelt deze vereeniging zich ten doel:

1o. het bijeenbrengen en onderhouden van verzamelingen, betrekking hebbende op het gebied van het onderwijs in den meest uitgebreiden zin;

2o. gelegenheid te bieden tot aanschouwelijk onderwijs aan leerlingen van lagere en middelbare scholen in Nederlandsch-Indië;

3o. het meer bekend maken aan volwassenen van het leven in andere landen, inzonderheid in Nederland.

Zij trachten dit doel te bereiken door:

1o het stichten van een schoolmuseum te Batavia en vervolgens op die plaatsen in Nederlandsch-Indië, waar haar dit nuttig en mogelijk zal voorkomen;

2o. het rondzenden van verzamelingen;

3o. het uitgeven en verspreiden van geschriften, op haar verzamelingen betrekking hebbende;

4o het houden van lezingen;

5o het stichten van afdeelingen en alle andere wettige middelen, welke aan het doel bevorderlijk zijn.

Het lidmaatschap der vereeniging kost, voor Ned.-Indië ten minste zes gulden per jaar, voor personen buiten Ned.-Indië gevestigd, ten minste ƒ 2.50 per jaar.

Het bestuur is samengesteld uit de heeren dr. H. J. van Lummel, voorzitter, M. van Dijk, penningmeester, M. G. Hoekstra en C. O. Heuvelink, H. Tersteeg, secretaris, Laan de Riemer 20.

Rechtspersoonlijkheid is aangevraagd.

Het schoolmuseum, dat de vereeniging wenscht te stichten, heeft een tweeledig doel. Het wil, door verzameling en tentoonstelling van voorwerpen op natuur-historisch gebied, aan de school de noodige aanschouwingsmiddelen verschaffen en ook de algemeene volksontwikkeling dienen.

Daarnaast wil het worden een museum, waarin niet alleen de leerlingen van alle inrichtingen van onderwijs datgene vinden, wat hun studie zooveel te aantrekkelijker, gemakkelijker en vruchtbaarder maakt, doch waarin ook de onderwijzer de voor studie noodige aanschouwingsmiddelen vindt, een overzicht van leermiddelen, zoowel van goede als van slechte en van andere hulpmiddelen bij het onderwijs.

Een museum dus, dat zoowel voor de leerlingen als voor de onderwijzers een krachtige hulp kan worden.

De vereeniging heeft reeds de beschikking over een aantal inzendingen, die worden ontpakt en gerangschikt in een daartoe welwillend van overheidswege afgestane lokaliteit.

Het vierde Decentralisatie-congres.

In de laatste verschenen aflevering van „Locale Belangen", het orgaan van de „Vereeniging voor Locale Belangen", lezen wij, dat op het vierde Decentralisatie congres de volgende onderwerpen zullen worden behandeld:

1e. In welke mate zijn de Locale Raden krachtens hunne bevoegdheid tot het vaststellen van verordeningen bevoegd den eigendom te beperken, onbruikbaar te maken of te doen maken of deze te doen vernietigen?

Is nadere wettelijke regeling te dien aanzien noodig, en zoo ja, in welken zin?

2e. In hoeverre en op welke wijze behoeft de Gemeente zeggenschap over politie?

Als prae-adviseurs zijn respectievelijk uitgenoodigd de heeren mr. I. Hen, secretaris der Gemeente Batavia en I. H. Misset, commissaris van politie te Semarang.

Ambtenaar voor Chineesche zaken te Makassar.

Sedert Januari van het vorig jaar is de ambtenaar voor Chineesche zaken te Makassar, de heer H. J. F. Borel met buitenlandsch verlof en is in die vacature niet voorzien.

Eerst thans is door den directeur van binnenlandsch bestuur eene voorziening getroffen, teneinde stagnatie in werkzaamheden te voorkomen. Deze bestaat daarin, dat het ambtsressort van den ambtenaar voor Chineesche zaken te Soerabaja uitgestrekt is tot het gouvernement Celebes en onderhoorigheden, zoodat diens werkkring thans omvat de residentiën Soerabaja, Pasoeroean, Besoeki, Madoera, Bali en Lombok, Timor en onderhoorigheden, het gouvernement Celebes en onderhoorigheden en de residentiën Menado, Ternate en onderhoorigheden en Amboina.

De verlangens der Chineezen.

Er was veel belangstelling voor de rede, door den heer Oudendijk op 17 Jan. j.l. te Buitenzorg gehouden, waar de spreker ook den gouverneur-generaal onder zijn hoorders vond.

Men hoopte spreker's standpunt te vernemen tegenover de verlangens der Chineezen ten opzichte van het onderwijs, rechtspraak en het wijk- en passenstelsel.

Ten opzichte van het eerste zeide spreker aan het slot, dat hij was vóór de uitbreiding der gelegenheid aan de Chineezen geboden om het onderwijs voor hun kinderen deelachtig te worden.

Een spoedige uitbreiding daarvan ligt ook in de bedoeling der regeering.

Maar men stuit hierbij op een gebrek aan arbeidskrachten. Nederland kan slechts 70 à 80 onderwijskrachten per jaar aan Indië geven en dat is te weinig om te voorzien in de behoefte aan deze krachten voor de meerdere scholen, die opgericht zullen worden.

Het ligt verder in de bedoeling van de Regeering om meer gelegenheid te geven aan de Chineezen om van het middelbaar onderwijs te kunnen genieten.

Ook het wijk- en passenstelsel is in ernstige studie genomen. De heer Oudendijk is daarna naar Soerabaja vertrokken om in den Oosthoek een studie te maken.

Suriname.

Eindelijk, eindelijk zal de sluier worden opgelicht, dachten wij, toen wij in het Voorloopig Verslag van de Eerste Kamer over het hoofdstuk Buitenlandsche Zaken deze korte zinsnede lazen: „G r e n s r e g e l i n g v a n S u r i n a m e". Men wenschte overlegging der gewisselde stukken betreffende de grensquaestie in Suriname omtrent de Corantjinrivier."

Eindelijk zou men een oordeel kunnen vellen over het politiek beleid onzer regeering in deze aangelegenheid. Vooral trof het ons, dat het Voorloopig Verslag mede onderteekend was door Dr. K u y p e r, onder wiens ministerie in 1903, volgens de mededeelingen door den Gouverneur van Suriname aan de Koloniale Staten gedaan, de beslissing in deze grensquaestie zou gevallen zijn.

Wij hadden evenwel gerekend buiten den waard, in dit geval den Minister van Buitenlandsche Zaken. In zijne Memorie van Antwoord gaf Zijne Excellentie dit bescheid:

„G r e n s r e g e l i n g v a n S u r i n a m e. De ondergeteekende kan geene vrijheid vinden om de overlegging van de stukken betreffende de grensscheiding tusschen Suriname en Britsch Guyana te bevorderen."

Men behoeft geen fijnen neus te hebben om op te merken, dat er hier een greep gedaan is in de diplomatieke snuifdoos.

De vervanging van het woord g r e n s q u a e s t i e door g r e n s s c h e i d i n g is n.l. vermoedelijk als een snuifje bedoeld.

Hierop laat Zijne Excellentie deze bemoedigende woorden hooren: „Het antwoord door hem te geven op de eerstdaags in de Tweede Kamer der Staten-Generaal door den afgevaardigde van Gouda tot hem te richten interpellatie, zal overigens, naar hij vertrouwt, duidelijk doen uitkomen dat een grensgeschil daar ter plaatse niet bestaat."

Wij kunnen dit „vertrouwen" van den Minister niet deelen, omdat wij vreezen, dat het niet gelukken zal de Staten-Generaal tot dit inzicht te brengen. En voor een oogenblik aangenomen, dat de heeren zich laten beduiden, dat een grensgeschil „daar ter plaatse" niet b e s t a a t, dan zouden de heeren toch moeten slapen als ze niet zeiden: „Alles goed en wel, Excellentie, maar nu zouden wij nog gaarne vernemen h o e e n w a n n e e r de grenskwestie, die volgens de verklaringen van vorige regeeringen wèl heeft bestaan, buiten medewerking der Staten-Generaal is opgelost."

Heeft de Minister het voornemen variaties te geven op het antwoord van zijn voorganger, dan hopen en verwachten wij, dat de Kamer zich door die diplomatieke muziek niet in slaap zal doen wiegen, want het antwoord van dien voorganger bevatte evenveel onjuistheden als regels. Wij hebben dit vroeger aangetoond en kunnen daarop niet terugkomen.

Welk s t a a t s b e l a n g kan toch den Minister weerhouden te voldoen aan den wensch der Eerste Kamer — vroeger ook in de Tweede Kamer geuit — om „de gewisselde stukken" over te leggen? En moet die weigering door de Regeering niet worden gemotiveerd? Is het voldoende te zeggen: „ik doe het lekker niet"?

Als de heeren van de Eerste Kamer bij de openbare behandeling van het hoofdstuk Buitenlandsche Zaken te „bezadigd" zijn om verder aan te dringen, dan hopen wij, dat de Tweede Kamer bij de aanstaande interpellatie minder „bezadigd" zal zijn.

N u o f n o o i t moet er licht schijnen in deze geheimzinnige zaak. De natie mag niet in de meening gelaten worden dat er gewichtige redenen bestaan, die onze Regeering nopen de volkomen gerechtvaardigde vraag van de Eerste Kamer met een vierkante weigering te beantwoorden.

Daar wij het van belang achten, zooveel wij dit vermogen, de Kamer in deze zaak in te lichten, zullen wij in een onzer eerstvolgende nummers het een en ander

FEUILLETON.

Eene reis in Mori. *)

Door Dr. ALB. C. KRUYT.

In de maand Augustus hadden de leerlingen van de kweekschool te Pendolo vacantie. Allen moesten terugkeeren naar hunne ouders of verwanten, zoodat wij van den plicht om over hen te waken en voor hen te zorgen waren ontslagen.

Reeds geruimen tijd van te voren had ik mij voorgenomen deze vrije dagen te besteden aan een reis in Mori, een landschap dat aan Posso grenst. In 1899 was ik hier al eenmaal geweest met Dr. Adriani Er was in dien tijd nog geen sprake van eenigen invloed van het Gouvernement. Het landschap Mori werd geregeerd door een eigen vorst, die niet met zich liet spelen. Hij droeg den naam van „Maroendoe", dat „Donderaar" beteekent. Hij droeg dien naam niet voor niets, want hij kon verschrikkelijk te keer gaan tegen zijne onderdanen, vooral wanneer hij zich te buiten was gegaan aan sterken drank, hetgeen ongeveer iederen avond het geval was.

Nadat het ons gelukt was zijn wantrouwen weg te nemen, ontving hij ons heel vriendelijk, en hij gaf ons een geleide mede op onzen terugtocht door zijn land. Veel hebben we toen niet gezien van het land; want om het wantrouwen, als zouden wij gekomen zijn als verspieders, die het land kwamen „bezien", niet weder op te wekken, durfden wij er niet op aandringen, langere tochten in Mori te gaan maken.

Sedert is de toestand in Mori geheel veranderd: het Gouvernement is gekomen. Maroendoe onderwierp zich aanvankelijk; maar toen hij ondervonden had welke eischen het Gouvernement aan zijne onderdanen stelt in belasting en heerendienst, besloot hij — daartoe aangezet door zijne onderhoorigen — om zich van het juk te ontslaan. Hij liet een paar soldatenpatrouilles overvallen en afmaken. Het gevolg was een strafexpeditie, waarbij onder meer Maroendoe sneuvelde. Daarna keerden rust en vrede in het land terug.

Ik had bijzondere reden om eene reis naar Mori te maken. In verschillende deelen van Celebes hadden heidensche stammen den wensch geuit om Christen te worden. Deze wensch is een gevolg van het krachtig optreden van het Gouvernement. Door dit optreden krijgt het heidendom een geduchten schok: het koppensnellen wordt verboden; begrafenisgebruiken worden gewijzigd; aan verschillende gebruiken bij den landbouw kan de Regeering zich niet meer storen. En al deze dingen vormen toch een deel van den heidenschen godsdienst. Hierdoor komt bij vele heidenen de gedachte op: wij kunnen onze godsdienstige gebruiken toch niet meer zoo volgen als wij dit gewoon zijn te doen en onze vaderen te hebben ingesteld; laten wij dus maar den god van de overwinnaars dienen; deze heeft toch bewezen de sterkere te zijn van onze goden. En vooral wanneer de regeeringsambtenaar laat merken, dat hij het graag ziet, als de menschen gedoopt worden, laten deze heidensche stammen zich spoedig daartoe vinden.

Uit het Zuiden en Oosten van Celebes kwamen dus verzoeken om den doop, en aangezien het voor het Gouvernement geen onverschillige zaak is, of de Inlanders Mohammedaan of Christen worden, werd aan een der hulppredikers opgedragen door het stichten van scholen op uitgebreide schaal aan dezen wensch te gemoet te komen.

Nu behoorde Mori onder die landen, waar de wensch om Christen te worden nog niet was geuit, maar men vond het toch noodig ook daar enkele scholen op te richten, teneinde het Mohammedanisme vóór te zijn. Zoo kwamen er dan in het benedenland van Mori vier scholen, aan welker hoofd Ambonsche onderwijzers staan.

Nu zijn deze pogingen der Regeering om de menschen spoedig te doopen, teneinde den Islam vóór te zijn, te waardeeren, maar men stelle dit werk niet gelijk met het streven der Zending. Dit doopen van die honderden moet min of meer beschouwd worden als een noodzakelijk kwaad. De menschen, die om den doop vragen, weten nog niet wat het Evangelie eischt, en gewoonlijk komen

*) Overgenomen uit Maandbericht (No. 2, Febr. 1914) van het Ned. Zendelinggenootschap.

zeggen over de exploitatie van Schomburgk en die van Barrington Brown.

* * *

In ons vorig nummer gaven wij de meening van het blad „Suriname" terug omtrent de voorstellen van de Rotterdamsche combinatie in zake bacovencultuur. Het blad waarschuwde met klem tegen de aanneming der voorstellen.

Op een afstand is het moeilijk over deze zaak een oordeel te vellen, waar in de kolonie zelf de meeningen uiteenloopen. Zoo lezen wij in „De West" van 16 Januari: „Met genoegen vernemen wij, dat de voortgezette onderhandelingen tusschen de Rotterdamsche combinatie en de planters een bevredigend verloop hebben.

De Rotterdammers hebben daadwerkelijk getoond, dat zij tegemoet wenschen te komen zoover dat mogelijk is, terwijl de planters verstand genoeg hebben om te begrijpen, dat men niet het onderste uit de kan moet verlangen.

Men deelt ons mede, dat na de jongste voorstellen uit Rotterdam, de aanneming daarvan, behoudens de regeling van détails, verzekerd is."

Daarentegen vinden wij in „Suriname" van denzelfden datum als hoofdartikel, „De jongste Rotterdamsche voorstellen", waarin het blad de bezwaren tegen de aanneming uiteenzet en tot de conclusie komt dat

1°. de principieele bezwaren der planters betrekkelijk de beperkte scheepsgelegenheid in de eerste 6½ jaar niet opgeheven zijn en zij dus niet gevrijwaard worden van verlies van product.

2°. het vaste uitzicht op de 10-daagsche verschepingen niet geopend wordt.

Het blad besluit met te herhalen „dat welke wijzigingen ook worden voorgesteld — zoolang niet een contract wordt aangeboden, hetwelk den planters onmiddellijk in de gelegenheid stelt tot uitbreiding over te gaan van de bestaande cultivaties, om tot 10-daagsche verschepingen van 40.000 bossen, over 2 à 3 jaar, te komen — zoo lang zijn de plantages niet gebaat."

* * *

Onder het hoofd „Een welgeslaagde zending" geeft „Suriname" van 20 Januari een uitvoerige beschrijving van de faits et gestes van den Britsch-Indischen hoofdtolk in Suriname, Sital Persad, die door het immigratie-departement aldaar naar Britsch Indië was gezonden om de emigratie naar Suriname te bevorderen. Door tactvol optreden is het den hoofdtolk gelukt den tegenstanders van de emigratie juister begrippen bij te brengen omtrent den toestand der immigranten in Suriname, zoodat men vertrouwen mag, dat de tegenstand overwonnen is. „Verschillende vragen werden den heer Sital Persad gedaan, welke hij alle bevredigend beantwoordde. Men was zoo voldaan over het gehoorde, dat men verklaarde, dat volgens de ontvangen inlichtingen, het Hollandsche Gouvernement de Br. Indiërs beter behandelde, dan de Engelschen zelve het doen."

Het blad eindigt zijne beschouwingen met het Koloniaal Bestuur in overweging te geven den contractduur der immigranten van 5 op 3 jaar te brengen, een voorstel, dat zeker tot veel gedachtenwisseling in de kolonie aanleiding zal geven.

In hetzelfde blad vinden wij de mededeeling, dat het met de werving van Nederl. Indische emigranten voor Suriname zoo slecht ging, dat het Surinaamsche bestuur zich tot den gouverneur-generaal, den oud-gouverneur Idenburg wendde, die zich bereid verklaarde te helpen, telegraphisch vroeg hoeveel arbeiders benoodigd waren en een bestuursambtenaar aanwees om de emigratie naar Suriname te bevorderen.

* * *

Te Leiden heeft zich een voorloopig Comité gevormd voor de studie van tropische geneeskunde. Het bestaat uit de heeren prof. dr. A. Nieuwenhuis, voorzitter; prof. dr. W. Nolen, onder-voorzitter; prof. dr. J. Boeke, jhr. mr. dr. N. C. de Gijselaar, prof. dr. J. A. Korteweg, dr. A. van Rhijn, J. Renkes, prof. dr. P. Th. L. Kan, penningmeester en prof. dr. D. A. de Jong, secretaris.

Curaçao.

H. M. Kortenaer is den 14en Februari vertrokken naar Curaçao om aldaar voorloopig beschikbaar te blijven en den loop der zaken in Mexico af te wachten. Het schip doet de volgende kolenstations aan: Madeira, St. Vincent op de Kaap Verdische eilanden, en eindelijk St. Lucia, waarna het den 14en Maart te Curaçao kan aankomen.

Zoo zal er dus weldra weder een schip onzer Marine in de Caraibische zee aanwezig zijn! Zeer waarschijnlijk zal het verblijf van de Kortenaer wel tot 1 Juli a.s. duren, Curaçao kan dus voorloopig weder gerust wezen.

* * *

De regen, die in December op het eiland viel, schijnt, vooral in het binnenland, maar matig geweest te zijn en daarbij komt nog de rupsenplaag, zoodat voor den maisoogst gevreesd wordt.

Ook Januari zette slecht in, doch de latere berichten luidden weder gunstiger. De „Amigoe" n.l. schrijft dd. 24 Jan.:

„De regen, welke verleden week verwacht werd, is gekomen, God zij dank. Het regende op z'n Hollandsch den heelen morgen en voormiddag van Zondag, dan weer zacht, dan weer hard. Op het fort werd 44.8 m.M. gemeten.

Vanmorgen schoten er weer een paar vinnige vlagen uit de lucht. Zoo gaat ie goed, en kan er nog wat terecht komen van den oogst."

* * *

Aangaande de emigratie van werkvolk van Aruba zegt de „Amigoe":

„Het gaat minder goed op Aruba, de mannen trekken in massa's van hun eiland. In 3 dagen tijds gingen er 212 naar Venezuela.

Wij herinneren ons niet, dat in onze kolonie wettelijke bepalingen bestaan, die aan de Curaçaönaars de bescherming van den Nederlandschen Staat verzekeren, ook in het Buitenland, zooals geregeld geschiedt met de Britsch Indiërs, die naar Suriname gaan.

ze dit ook voorloopig niet te weten, want alle gesprekken gaan in het Maleisch, een taal, die het volk niet verstaat. Die snel gedoopte menschen meenen, dat het Christendom alleen bestaat in het waarnemen van eenige gewoonten als naar de kerk te gaan, hunne kinderen te laten doopen en dergelijke. Maar daarnevens nemen zij nog hun ouden godsdienst waar.

Toen het Gouvernement ook in Posso krachtig begon op te treden, uitte zich de wensch om zich in massa te laten doopen niet, omdat de menschen reeds door de Zending geleerd hadden, welke eischen het Evangelie aan hun stelt, en die eischen schrikten hen af. Dit is de reden, waarom het doopen in Posso zooveel langzamer gaat dan in enkele andere streken van Celebes, waar men niet weet wat het Christendom is en wil.

Een ander groot verschil tusschen het optreden van het Gouvernement en de Zending is, dat het eerst geen tijd en gelegenheid geeft om de menschen te leeren voor hun eigen scholen en onderwijzers te zorgen. De Zending daarentegen tracht van den beginne aan de menschen te leeren, hoe zij zich zelven kunnen helpen, en zij wijst hun daartoe de wegen aan.

Om nu op Mori terug te komen: Posso grenst onmiddellijk aan dit land; in 1914 zien wij ons genoodzaakt enkele scholen in het bovenland van Mori te openen. De arbeid zal zich steeds meer naar het Oosten uitbreiden, totdat de Zending komt te werken vlak naast den arbeid van het Gouvernement. Waar er zooveel verschil bestaat tusschen de werkwijze van beiden, zooals ik U boven met een enkel woord heb aangetoond, is zulk een nauwe aanraking niet wenschelijk.

Dit is wel eene lange inleiding voor mijn reisverhaal, maar gij hebt daaruit tevens kunnen zien, hoe het staat met de Zendingskansen, en hoe noodig het is, om zoo spoedig mogelijk meer zendelingen naar dit land te zenden.

Gij zult nu wel begrepen hebben, dat de voornaamste reden voor mijn bezoek aan Mori was, om de toestanden in dat land nader te leeren kennen, teneinde eenigszins voorbereid te zijn, wanneer het Zendelingsgenootschap er toe over zou kunnen gaan om eene uitbreiding van het werk naar het Oosten voor zijne rekening te nemen.

Deze reis wilde ik ook dienstbaar maken aan een ander doel. Het aantal scholen in heel Midden-Celebes neemt steeds toe, en daardoor zal eene schoolkaart van het middengedeelte van dat groote eiland spoedig noodig zijn. Ik heb daarom groote stukken van dit land opgemeten en in kaart gebracht, zoodat wij ons nu in dat terrein kunnen oriënteeren.

Ik kan u van het land gemakkelijk eene voorstelling geven, zonder dat er eene kaart bij noodig is. Stel u voor, in het Noordwesten eene groote vlakte, waarvoor men een flinke dagmarsch moet maken om haar door te trekken. Dan verder een kleinere vlakte in het Noorden, die niet veel voordeel aan de menschen oplevert, waarom zij dan ook maar weinig bewoond is, omdat zij in den regentijd voor het grootste deel onder water staat. Eindelijk is er in het Zuidoosten nog eene vlakte, ongeveer van gelijke grootte als de eerstgenoemde. Wanneer gij u dan tusschen die vlakten onderling woeste bergen denkt, dan hebt gij eenige voorstelling van Mori.

Het Morische gebergte kunt ge u niet te woest voorstellen. Daar lagen vroeger de dorpen der Boven-Moriërs. In de verhalen van de Possoërs over hunne krijgstochten naar Mori komen herhaaldelijk mededeelingen voor, hoe men alleen langs ladders de rotsen kon over- en opkomen om een dorp te bereiken. Nu is alles veranderd: een groote weg gaat van Possoland door Mori naar de bestuursvestiging van dit landschap, Kolono Dale aan eene golf van de Molukkenzee. In de vlakten en aan dezen grooten weg zijn nu de meeste dorpen gelegen, en voor een aanstaanden zendeling van Mori zal het bezoeken van deze dorpen geen bezwaar opleveren. Men kan al dadelijk uit de namen der dorpen opmaken, welke eene verandering in dit opzicht heeft plaats gehad: de namen van een groot aantal oude dorpen waren samengesteld met „berg"; zoo had men: „Kuikendiefberg", „Boschberg", „IJzerberg". Maar nu zijn de namen van vele dorpen samengesteld met „vlakte", zooals „Varkensvlakte", „Schoudervlakte", „Hibiscusvlakte", en dergelijke.

(Wordt vervolgd).

Evenmin weten wij, of er maatregelen werden getroffen om geregeld een gedeelte van het loon te bestemmen voor het onderhoud der achtergebleven familieleden.

Dergelijke bepalingen zijn echter in onze kolonie ten zeerste gewenscht. Van de Bovenwindsche eilanden trekken jaarlijks honderden naar Sto. Domingo, terwijl het ook op Aruba regel schijnt te worden om te Venezuela werk te gaan zoeken".

* * *

De „Cur. Crt." vermeldt:

„Gistermorgen tegen twaalf uur liep het prachtige Amerikaansche stoomjacht „Oneida" onze haven binnen. De eigenaar, Mr. E. C. Benedict, die reeds verscheidene malen met zijne jachten onze haven bezocht, bracht 's middags om vier uur, met een paar zijner gasten, een visite bij den Gouverneur, welke 's avonds met zijn adjudant, den luitenant Pieper, aan boord dineerde.

Van morgen om zes uur vertrok het jacht naar Panama".

* * *

Over de aanstaande begrooting houdt de „Wekker" de navolgende bespiegeling:

„Over een paar maanden zal de koloniale huishoudelijke begrooting voor het dienstjaar 1915 bij den Kolonialen Raad worden ingediend en behandeld. Nu in Nederland een richting bij de Regeering de bovenhand heeft, die allicht meer dan eenig ander rekening houdt met het v o l k en diens ware en welbegrepen belangen; nu er ongetwijfeld naar zal worden gestreefd, om door strenge bezuiniging den belastingdruk voor 't volk te verlichten; nu de tegenwoordige minister van koloniën uithoofde van zijn beginselen de besluiten van den Kolonialen Raad, die, hoe dan ook gekozen, wel zal eerbiedigen als genomen door een college, dat het v o l k vertegenwoordigt, nu is onzes inziens de tijd aangebroken, om van onze Begrooting al die posten te doen verdwijnen, waarmede met verspilling van aanzienlijke sommen, die tot nuttige doeleinden zouden gebruikt kunnen worden, hersenschimmige verbeteringen van landbouw, visscherij enz. te vergeefs worden nagejaagd. Ook de post voor Openbare Werken zou men gerust van onze begrooting kunnen lichten en het weinigje bouwwerk, dat er te verrichten valt, aanbesteden, zoodat slechts een min of meer technisch onderlegde ambtenaar noodig zoude zijn, om het plan en het bestek te geven van het op te leveren werk en om toezicht te houden, om zekerheid te hebben, dat er naar behooren gebouwd of hersteld wordt.

Talrijke andere posten zijn er op de Begrooting, die door den Raad besnoeid kunnen worden of te eenenmale geschrapt. Wij hopen, dat dit nu gedaan zal worden".

WAT DE INLANDER ZEGT.

Europeesche Kleederdracht.

Naar aanleiding van het besluit in een Inlandsche Onderwijzersvereeniging te Bandong genomen, om het daarheen te leiden, dat voortaan de Inlandsche onderwijzers de Europeesche kleederdracht zullen mogen aannemen, neemt de P e m b r i t a B e t a w i de volgende beschouwingen van een zekeren G a m b i r uit de dessa N g o r i over: Niettegenstaande reeds herhaaldelijk op onderscheiden plaatsen en in verschillende bladen de wenschelijkheid betoogd is geworden, de Javaansche kleederdracht af te leggen en de Europeesche aan te nemen, zijn er toch nog vele landgenooten de meening toegedaan, dat deze verandering niet noodig is. Ik wil daarom nog eens de vraag onder de oogen zien, die daarbij gesteld wordt :Is de Javaansche kleederdracht een werkelijk beletsel voor de geestelijke en maatschappelijke ontwikkeling van den Javaan?

Keerden wij terug tot de kleederdracht van den tijd van M o d j o p a i t, het onderwijs zou er niet onder lijden, de uitgaven voor onze kleeding werden echter tot een minimum gereduceerd. Maar wij, die vooruit willen, moeten ook de ideeën krijgen van andere volken, die reeds op den weg van vooruitgang een zekere hoogte hebben bereikt. In de eerste plaats moeten wij er op bedacht zijn, onze maatschappelijke rijkdom te vermeerderen. Onze oude kleeding is er een, die beperkt is tot het eiland Java, niet een die over de geheele wereld gedragen wordt. Wat op dit gebied geproduceerd wordt, blijft dus tot Java beperkt, de maatschappelijke rijkdom wordt er niet door vermeerderd. Koopers en verkoopers, producenten zijn Javanen. Wel is waar geeft thans het maken van Javaansche kleedingstukken, het batikken van kains bijv., voordeel en is het een middel van bestaan voor vele Javaansche vrouwen, maar wij moeten niet vergeten, dat de verdiensten, die zij van het batikken trekken, in den regel zeer miniem zijn. Voor een stuk bijv. waaraan ongeveer twee maanden werd gewerkt, wordt maar *f* 5 betaald. Trekt men hiervan de onkosten af en wat dagelijks voor levensonderhoud werd uitgegeven, dan wordt op dat eene stuk niet meer dan een dubbeltje verdiend. Is dat voor een levensbestaan voldoende? Wat is het gevolg hiervan? Zij, die getrouwd zijn of familieleden hebben, die voor haar kunnen zorgen, hebben geen nood. Maar de anderen? Geen wonder, dat daaronder zoovelen zijn, die in vrije liefde gaan leven of den slechten weg opgaan. Wij, gaan daarom accoord met den stelregel van het Socialisme. D e o n n a t u u r l ij k e v e r d e e l i n g v a n h e t v o l k s i n k o m e n l e i d t t o t d e p r o s t i t u t i e. Dit is bij de Javaansche vrouw ook het geval. De prostitutie is een gevaar voor den vooruitgang der menschheid, dat noodwendig bestreden moet worden, kan 't zijn, den kop ingedrukt.

Daarom moeten onze dochters een opvoeding krijgen, die bevorderlijk is aan de ontwikkeling der industrie, en dan moeten zij afstand doen van het batikken, als middel van bestaan, omdat het zoo weinig opbrengt, geen voordeel oplevert. Daarom moeten wij van kleeding veranderen en de Europeesche aannemen, die in alle landen gedragen wordt. De drang van de K a o e m M o e d a, om van kleeding te veranderen, is daarom niet zoo zeer om nieuw-modisch voor den dag te komen en daarmede geur te slaan, dan wel in de eerste plaats, om ons volk te helpen vooruit brengen, gelijken tred te doen houden met de maatschappelijke ontwikkeling van andere volken, op het gebied van onderwijs, industrie enz. enz. De maatschappelijke rijkdom in de Inlandsche maatschappij zal hierdoor vermeerderd worden en de vooruitgang zal er door gebaat worden.

Hinderpalen voor de ontwikkeling.

Waar men komt, overal heeft men er den mond vol van, dat het nu de tijd is voor den Inlander, om ook de ontwikkelingsladder op te klimmen. De wereld is al oud, zegt men, de Inlander mag niet ten achteren blijven, het wordt meer dan tijd, dat hij in den ontwikkelingsgang mee gaat loopen. Maar tal van hinderpalen zijn te overwinnen. Op dien weg ontmoet hij vele struikelblokken, hij wordt tegengehouden door a d a t, conventie en vooroordeel, bijgeloof, enz. Laten we de vergelijking maken met een zeilschip, dat een ander eiland bereiken wil, en dat van het eerste door een groot water gescheiden is. De reis gaat met moeilijkheden gepaard en duurt daarom zoo lang. Tegenwind doet het vaartuig telkens op zijn tocht achterwaarts en zijwaarts keeren. Zoo hebben ook wij met tegenwind te kampen — zegt S. Dh. S. in de P a n t j a r a n W a r t a. — Tegenkanting ondervinden wij van de zijde der Inlandsche Ambtenaren en der Vreemde Oosterlingen...... en van onze eigen landgenooten. De beide eerste categorieën van menschen hebben er belang bij ons dom te houden. De anderen willen uit domheid, gemakzucht en vooroordeel onder de heerschappij hunner priesters dom blijven. Maar gelukkig, dat ons Gouvernement, dat wij hoog houden, 't ernstig en goed met ons meent, daarvan de blijken heeft gegeven. Ziet de vele Inlandsche scholen, die voor den Inlander zijn opgericht, waar in Europeesche kundigheden wordt onderwezen. Betrekkingen, die vroeger alleen voor Europeanen weggelegd waren, kunnen nu ook door Inlanders bekleed worden, als zij aan dezelfde vereischten hebben voldaan. Van de zijde der Regeering hebben wij niets te vreezen, wat op tegenkanting, tegenwerking zou gelijken, als wij maar niet in strijd met de wetten te werk gaan. Van de zijde der Inlandsche Ambtenaren daarentegen wèl, want onder hen zijn er velen, die van oordeel zijn, dat K r o m o dom gehouden moet worden, daar hij anders moeilijk te regeeren is, de voorgeschreven gebruikelijke eerbiedsbetuigingen niet meer bewijzen zal, de bevelen niet opvolgen en vooral het onderhoud der wegen in den steek zal laten. O, wat een redeneering! Hoe meer ontwikkeld een volk is, des te gemakkelijker het te regeeren is. Maar daar zit hem niet de kneep. De d o r o d o r o (meesters) kunnen, als de bevolking door kennis en ontwikkeling op de hoogte is gekomen van hare rechten en verplichtingen, niet meer buiten hun boekje gaan, den Inlander en zijne krachten niet meer exploiteeren om bij de chefs een wit voetje te krijgen in 't belang van hunne promotie enz. Zij zouden graag Modjopaits regeling terug willen hebben, en geen rekening houden met bestaande wetten, maar de chefs in hun willekeur willen dienen en zelf naar willekeur willen handelen. Zij zijn er nog ver vandaan, den Inlander, hun landgenoot, den kleinen man, vooruit te helpen. Vele Inlanders gaan gebukt onder lasten en zorgen, die zij blijven dragen, omdat zij niet weten, hoe ver men gaan mag en tot wien zij zich om hulp kunnen wenden. Van de tegenkanting van de zijde der Vreemde Oosterlingen is ook reeds genoeg gebleken, ofschoon niet ontkend mag worden, dat in den laatsten tijd toenadering van hun kant betoond wordt. Maar zooals hiervoren werd gezegd, is er bij ons zelf ook tegenkanting. Velen onzer zijn nog te conservatief, willen niet alleen niet meegaan, doch houden den vooruitgang tegen, achten die uit den booze, bekommeren er zich niet over, zeggen, dat zij tevreden zijn met hunne positie en vreezen, dat zij anders door anderen verdrongen zullen worden. Maar God lof! in ons midden zijn toch ook mannen opgestaan, die vereenigingen in 't leven hebben geroepen, welke de economische ontwikkeling van ons volk ten doel hebben. Deze vereenigingen zijn daar, om de conservatieven, de lauwen en de flauwen ten langen laatste in den stroom mee te trekken en mee te sleepen.

Mogen deze vereenigingen lang stand houden en niet door andere drijfveeren bemoeijkt worden, maar zelve daardoor ook niet in een verkeerde richting te werk gaan!

WAT DE CHINEES VERTELT.

Solosche Vorsten-vereenigingen.

De B i n t a n g S o e r a b a j a neemt uit de S i n P o het bericht over, dat te Solo den 13en December l.l. ten huize van „P r i n s S i n g o s a r i e" een vergadering werd gehouden van de Vereeniging „S i t i D a n o e d j o". Van deze vereeniging mogen alleen familieleden van den Soloschen vorst lid zijn. Het doel is bij overlijden een kapitaal aan de nabestaanden te verzekeren. Een ge-

trouwd lid kan zich op de vergaderingen door zijn vrouw doen vertegenwoordigen. Onder de aanwezigen ter vergadering bevonden zich Prins Koesoemodiningrat (oudere broeder van den Soesoehoenan) als vertegenwoordiger der familie, voorts de Prinsen Koesoemodilogo en Hadi Widjojo, zoons van den Vorst en andere afstammelingen van dezen. Ook de pers was vertegenwoordigd. Het oude bestuur werd herkozen en gehandhaafd. Nadat de huishoudelijke zaken waren afgehandeld, kwam R. M. H. Woerjoningrat met het voorstel een nieuwe vereeniging onder de prinsen van den bloede op te richten, met het doel, elkaar onder alle omstandigheden des levens te helpen. Blijkt de vereeniging levensvatbaarheid te hebben, dan zouden de leden zich op den handel en de handelscorrespondentie moeten toeleggen. Op coöperatieven grondslag zouden tokos opgericht en een ondersteuningsfonds tot stand gebracht worden. Het voorstel viel bij de aanwezigen in goede aarde. Besloten werd tot de oprichting van deze vereeniging over te gaan en een voorloopig bestuur werd benoemd, bestaande uit: Prins Koesoemodiningrat, eere-Voorzitter; Raden Mas Hario Woerjoningrat, president; Prins Hadiwidjojo, vice-president; Raden Mas Hario Poerwodinegoro, 1e secretaris; Raden Mas Ngabei Josodipoero, 2e secretaris; Prins Koesoemodilogo, Prins Koesoemojoedo, Prins Hario Mataram, Prins Singosari, Raden Toemenggoeng Djojonegoro, Raden Mas Hario Poespodiningrat en Raden Mas Hario Patmonegoro, commissarissen.

Vrouwenzorgen.

Goed op den keper beschouwd — 't is reeds door anderen, meer bevoegden, gezegd — alzoo de Tiong Hoa Wi Sien Po, worden de vrouwen meer door zorgen gekweld dan de mannen, of liever gezegd, maken zij zich meer bezorgd dan de mannen. Er zijn er, die er zeer onder gebukt gaan, zóó zelfs, dat zij ziek worden. De vrouwen, die dit lezen, kunnen hierover 't beste oordeelen. Goed is 't evenwel niet, al die muizenissen in 't hoofd te halen. 't Is beter vermoeid te zijn van den arbeid dan van het gepieker. Het aanhoudend bezorgd zijn is nutteloos, maakt ontevreden, melancholiek, ziek en ongelukkig. Bekend is het verhaal van den gierigaard, die gek werd, omdat hij voortdurend over zijn rijkdom zat te denken en zich daarover bezorgd maakte. Eens was er een Chineesch meisje van twaalf jaar — zoo verhaalt een medewerkster van genoemd blad — dat door haar moeder werd uitgezonden om 't een en ander te koopen, dat zij op dien dag hare gasten wenschte voor te zetten. Het kind had de gewoonte te loopen droomen. Toen de moeder den halven dag haar dochtertje gewacht had, hield zij het niet langer uit en zond iemand uit, om haar kind op te sporen. Deze vond 't meisje, op een bank gezeten en huilende. „Hé", zeide de man, die naar haar gezocht had, „je moeder heeft je uitgezonden om wat te koopen, zij wacht met angst en ongeduld op je en nu zit je hier te huilen. Wat scheelt er aan?" „Zou ik dan niet huilen en bezorgd zijn?" antwoordde het kind. „Ziedaar de opening van een deur, waardoor ik heen moet. En daarboven hangt een zwaard aan een dun zijden draad. Het gevaar is toch niet denkbeeldig, dat de draad breekt en het zwaard juist op mijn hoofd terecht zal komen. Moet ik nu niet angstig en bezorgd zijn? Hoe kan ik door deze opening de terugreis aanvaarden. Een andere weg bestaat er niet, dien ik nemen kan". En zij begon opnieuw te huilen. „Kom, kom", zeide de man, „gij zijt de eenige niet, die door die opening moet, waar het zwaard aan den fijnen draad is opgehangen. De anderen zijn niet bevreesd, zie maar. Boven onze hoofden brandt de zon. De warmte, die van haar uitstraalt, is warmer dan die van het vuur. En toch loopen de menschen er onder en zijn niet bevreesd. Overal kan het gevaar u dreigen, in de open lucht, onder de boomen, in huis ... Het is niet goed overdreven vrees te koesteren en bezorgd te zijn. Ga heen, uw moeder wacht u!"

De les, die ik u geven wilde —zoo besloot de schrijfster — is: Werk met een vast vertrouwen in de toekomst en een vasten wil om te doen, wat de dag u te doen geeft. Elken dag valt er voor een ieder genoeg te doen. Voleindig uw dagtaak zoo goed mogelijk, maar maak u niet bezorgd om den dag van morgen.

De Pewarta Soerabaja deelt mede, dat de toko S. I. te Ngampel nog niet lang geleden geopend, nu weer gesloten is. Nadat het bestuur den secretaris had ontslagen, die de toko speciaal onder zijn beheer had, ging de zaak meer en meer achteruit. Niemand bekommerde zich meer om de toko, de boeken werden niet aangehouden, men wist niet, of er winst was gemaakt, dan wel verlies was geleden. De aandeelhouders zijn allesbehalve gesticht over dezen loop der zaken en hebben hun geld terug gevraagd. Maar de kas is leeg. Zij hebben nu een aanklacht bij de politie ingediend.

Van Vreemde Koloniën.

De volkstelling in Britsch Indië.

De op 10 Maart 1911 gehouden volkstelling, waarover wij destijds bijzonderheden vermeldden, is uitgewerkt. 't Britsch-Indische Rijk telde 315.156.396 inwoners. Voor 't eerst zijn de landschappen van de Noord-West-grensprovincie, Sunderbans en den grensstaat Manipoer, erbij opgenomen, op 36000 vierk. mijlen wonen daar slechts 2 millioen menschen. Laat men dit cijfer buiten beschouwing, dan is de vermeerdering der bevolking van 1901—1911 geweest 18.7 millioen, d.i. 6.4 pct. Immigratie en emigratie wegen voldoende tegen elkander op om ze hier buiten beschouwing te mogen laten, de groei is dus te beschouwen als die van het natuurlijke verloop.

In het tiental jaren van 1881—1891 was de toename 9.6 pct., daarentegen van 1891—1901 slechts 1.4 pct. Het eerste werd als een normaal tijdperk beschouwd, daar er geen buitengewone aanleiding voor afwijking was. In het volgend viel de hongersnood, die ons als een ramp van grooten omvang over uitgestrekte gedeelten van de kolonie in herinnering is gebleven. In het tiental jaren waarvan de laatste volkstelling nu de uitkomst heeft gegeven, waren de landbouwuitkomsten over het algemeen goed, maar zijn de gezondheidstoestanden (pest en malaria) daarentegen bijzonder ongunstig geweest. Hieraan wordt het lagere cijfer, dan in 1891 verkregen is, toegeschreven, kon men den invloed van de pest buiten rekening laten, dan zou men weer tot hetzelfde verhoogingspercent zijn gekomen als in 1891.

De Hindoes namen slechts met ruim 5 pct. toe; de Muzelmannen daarentegen met meer dan 7 pct; de Christenen met bijna 33 pct.; de Parsis met ruim 6 pct. en de Animisten met ten naastenbij 20 pct. Bij deze cijfers is er rekening mee te houden, dat de zendelingen veel meer bijval vinden bij de Hindoesche- dan bij de Mohamedaansche bevolking, zoodat overgang van Hindoes tot het Christendom veelvuldiger voorkomt, bovendien kent de Hindoeleer tal van beperkende bepalingen voor het huwelijk, die voor den Muzelman niet bestaan.

De gouverneurs-verwisseling in Zuid-Afrika.

Lord Gladstone gaat niet weg in verband met de jongste gebeurtenissen. Geen denken aan! Hij heeft, als alle gouverneurs-generaal, die plotseling heengaan, reeds sedert lang 't voornemen te kennen gegeven om te repatrieeren en was op aandringen van Londen aangebleven; de minister van koloniën, Harcourt, is 't zelf in het Lagerhuis komen verzekeren, de aanvraag is uitsluitend geschied wegens huiselijke omstandigheden. Waarom zullen wij 't anders opvatten en vragen of hier 't huishouden van den Lord of dat van de kroonkolonie bedoeld kan zijn? Genoeg is, dat hij in het algemeen niet veel plezier van zijn landvoogdschap in Zuid-Afrika gehad heeft. Na de Kafferkwestie, met de verkrachtingsgevallen, die de tegenstelling tusschen blank en zwart verscherpte, het Indiërsvraagstuk, dat de verhouding tuschen Aziaten, Boeren en Europeanen verbitterde, de twist van Botha met Herzog, die blank Zuid-Afrika in twee kampen verdeelde, eindelijk de groote arbeiders-stakingen, die een revolutie hadden kunnen worden en beëindigd zijn op een wijze, welke 't moederlandsch bestuur scherp tegenover dat der kroonkolonie plaatst. Dit alles zal Gladstone, als hij in Juni Kaapstad verlaat, zwaar genoeg wegen om het hem niet nog bovendien te moeten voorhouden als een ook door de regeering onderschreven brevet van mindere geschiktheid of minder gelukkig dienen.

De aangewezen opvolger, de minister van handel Buxton, vindt geen benijdenswaardigen toestand, maar hij kent nu in elk geval de uitgebarsten hartstochten, die bij 't optreden van Gladstone sluimerden of in 't verborgen ijverden.

Decentralisatie in Kongo.

België stelt 't zich tot taak voor 't beheer van zijn groote Afrika-kolonie op de hoogte van onzen tijd te komen. Wij vestigden de aandacht reeds op de nieuwjaarsrede van Koning Albert, een onlangs verschenen studie van O. Plisnier roept de belangstelling nog in verhoogde mate op. Zij behandelt de decentralisatie van 't financieel beheer en in bijzonderheden de samenstelling van de budgetten, daarbij wijzende op de gebreken van 't heerschende stelsel en op de middelen, die verbetering kunnen brengen.

Wij zullen hier vooral bij deze laatsten stilstaan.

De credieten, die op 't budget der gewone uitgaven worden gebracht, moeten niet worden gecentraliseerd; vat een artikel toch in een rubriek vele uitgaven samen, die eigenlijk ieder een eigen zaak betreffen, dan spreekt daaruit de bestemming niet en is er geen waarborg, dat 't geld volgens die bestemming tot zijn recht komt. De aanwijzing der uitgaven moet stelselmatig en overzichtelijk voor de verschillende takken van dienst geschieden.

De budgetten geven thans geen denkbeeld van de verdeeling der inkomsten en uitgaven over elk der provinciën. De administratie is evenmin aan bepaalde categorieën van uitgaven gebonden; als zij maar binnen 't, nog globale, begrootingscijfer blijft, beschikt zij vrij over de wijze van verdeelen der som over de districten en zaken.

Plisnier wil niet zoo ver gaan van voor elk gewest een eigen budget te doen vaststellen, daar dit voor de minst rijke districten fnuikend zou kunnen werken. Maar de Belgische Volksvertegenwoordiging, die over de Kongobegrooting te beslissen heeft, zou overzichten moeten krijgen, welke, districtsgewijze, eenerzijds de bronnen der inkomsten en anderzijds de lasten zouden vermelden. De uitgaven waren te onderscheiden in die voor 't algemeen bestuur en die voor elk vice-gouvernementschap, waarbij weer elke dienst afzonderlijk. De aan te nemen cijfers zouden benaderende credieten wezen, aangezien vrijheid van handelen niet schadelijk belemmerd mag worden.

Met het buitengewoon budget zou ook volgens hetzelfde beginsel kunnen worden gehandeld. Van de 15 millioen fr., die het voor 1913 aangaf, waren bijna 6 millioen aangewezen voor publieke werken, maar daarbij was weer niet na te gaan wat aan elk territoriaal gebied was toegedacht.

Plisnier acht dan het behoud van een afzonderlijk budget voor het moederland overbodig; dit kan opgaan in

de begrooting der uitgaven voor algemeen bestuur. Van af 't oogenblik dat de Kamers het koloniaal budget vaststellen, bestaat geen reden meer het moederland afzonderlijk te belasten met het tractement van den minister, noch met de kosten van het centraal bestuur te Brussel. Behalve deze uitgaven verschijnt op de Belgische begrooting nog 't jaarlijksche subsidie voor de kolonie, maar dit eischt toch niet het behoud van de bestaande scheiding. De som zou op de koloniale begrooting kunnen worden ingeschreven onder 't hoofd der middelen.

De toestand zou dan zuiver, helder en eenvoudig worden.

Plisnier denkt zich ook verder in de uitvoering van de decentralisatie en van mindere afhankelijkheid van de kolonie. Een Koloniale Raad zou als vertegenwoordiger van het Parlement het koloniaal budget moeten onderzoeken vóórdat 't in de Kamers komt. De lokale besturen in de kolonie zouden meer macht moeten krijgen. De gouverneur-generaal zou de ambtenaren benoemen en de financiën regelen. In dit opzicht zou het recht van Koning en minister tot een minimum zijn terug te brengen.

De minister en zijn departement zouden een tusschenschakel worden, en o.a. met de regeering en andere belanghebbenden de onderhandelaars blijven; zij zouden een soort van o f f i c e vormen ter inlichting wederzijds en tot recruteering van ambtenaren. In menig opzicht juist 't tegenovergestelde eigenlijk van den bestaanden toestand. De G.-G. zou beperkt en beheerscht worden door 't gedetailleerde budget, waarvan de goedkeuring aan de wetgevende macht in 't moederland zou blijven.

De betalingen vinden tegenwoordig voor een deel plaats in Afrika, door de zorgen der agenten van de Kongobank en der comptabelen, anderdeels in Europa, door bemiddeling van een algemeen kassier en van de Nationale Bank. Deze behooren ook zooveel mogelijk in de kolonie zelf te geschieden. In de toekomst zou België slechts een succursaal van de schatkist van Kongo moeten behouden.

Een Rekenkamer i n K o n g o zal dan noodzakelijk worden.

Voor de toepassing der denkbeelden van O. Plisnier kan België zoowel in Britsch- als in Nederlandsch-Indië nuttige leering vinden, maar omgekeerd is onzen kolonialen beheerders de kennismaking met zijn studie aan te bevelen.

Tripolis.

Daar gaat ie weer voor niks! Naar uit Rome wordt gemeld is de gouverneur van Cyrenaika, generaal Ameglia, voornemens dit jaar een groote militaire expeditie tegen de Senoessi te ondernemen. Hij wil hun tegenstand eens en voor goed breken en zoo de orde in dat gebied herstellen. 30000 man zullen onder zijn commando mobiel worden gemaakt.

Het kan een succes worden. Met veel opoffering zal de expeditie volbracht worden, gestreden zal worden tegen ontbering en verzet. Roem zal behaald worden, ten koste van veel bloed en veel geld — maar 't doel zal niet bereikt, zelfs niet meer nabij gekomen worden, als de expeditie niet gepaard gaat met een stelselmatig, blijvend bezet houden van Cyrenaika. En hierover hooren wij niet spreken. Veeleer schijnt generaal Ameglia zich op zijn beurt weer de niet te verwezenlijken illusie te maken van het land ineens en voor goed tot onderwerping te kunnen brengen door een dapperen krijgstocht.

Weer en nogmaals houden wij Italië de ondervinding der Nederlanders in Atjeh, der Franschen in Algiers en Marokko voor, willen zij in Noord-Afrika een blijvend resultaat bereiken.

Om en bij 't Panamakanaal.

De bijzondere actualiteit die 't Panamakanaal geeft aan de republieken van Centraal Amerika, doet ons hier een plaats inruimen aan de volgende gegevens betreffende die landen.

Nicaragua, de grootste dier republieken, meet 128340 K.M2.; Honduras 120.000; Guatemala 118.000; Costa Rica 54.000; Salvador 34.126 K.M2.

De bevolking is voor Nicaragua 2.064.000; Salvador 4.220.000; Nicaragua 655.000; Honduras 650.000; Costa Rica 389.000 inwoners. Salvador is dus betrekkelijk 't dichtst bevolkt.

Guatemala heeft 30 pCt., Costa Rica 25 pCt., Salvador 20 pCt., Nicaragua 14 pCt., Honduras 9 pCt. van de handelsbeweging met de buitenwereld. Hierbij is echter te vermelden dat deze beweging geenszins in overeenstemming is met den omvang, noch met de bevolking van de landen, wier natuurlijke rijkdommen meerendeels niet ontgonnen worden. Van nijverheid kan eigenlijk niet gesproken worden, al zijn er wel grootere werkplaatsen, fabrieken, brouwerijen e.d. in de steden.

De stroomen zijn niet geschikt voor scheepvaart op een schaal van eenige beteekenis. De gewone wegen zijn niet talrijk en meest in slechten staat. Spoorwegen zullen in de gemeenschapsbehoefte moeten voorzien en afvoer brengen voor de rijkdommen der binnenlanden. Slechts twee der republieken bezitten een spoorweg van oceaan tot oceaan. In Guatemala loopt een particuliere lijn van Puerto Barrias aan den Atlantischen Oceaan via Guatemala (stad) naar Champerico aan den Stillen Oceaan. In Costa Rica heeft de staat een lijn van Punta Arenas aan den St. Oc. naar de hoofdstad San José; de spoorlijn naar Puerto Limon (Atl. Oc.) behoort aan een particuliere maatschappij.

Het klimaat is zeer afwisselend. De lage landen dicht bij de zee zijn warm en ongezond, de malaria heerscht er algemeen. Van 800—1500 M. boven de zee is het klimaat zacht, hooger in 't Cordilleras wordt 't, vooral 's nachts, koud.

De inlijving van de Wallis- en Toetoena-eilanden door Frankrijk.

Frankrijk is niet meer tevreden met het protectoraat over de eilandjes waar le roi (!) Laveloea of Lavoeëla over een 4 à 5000 onderdanen heerscht, het wil de Wallisgroep in de Verre Zuidzee onder rechtstreeksch bestuur nemen. Laveloea heeft daartoe, heet 't, het verzoek gedaan en de minister van koloniën zal de goedkeuring der Volksvertegenwoordiging vragen. De Fransche bladen bereiden een enthousiaste ontvangst van dit voorstel in 't Parlement voor. 't Heeft er iets van of het een groote daad van groote politiek betreft. Er wordt een einde door gemaakt aan de theocratie, die de vrijheid van handelen der Fransche vertegenwoordigers voor de regeering belemmerde. „L'oeuvre du docteur Brochard", sedert eenige jaren Fransch resident op de Wallis eil., waardoor de vreedzame annexatie mogelijk is geworden en den te grooten invloed der katholieke zendelingen tot bescheidener afmeting is teruggebracht, wordt hoog geprezen.

Wij vinden zelfs de verwachting uitgedrukt van deze nieuwe bezittingen arbeiders voor de andere in dat gedeelte der aarde gelegen Fransche koloniën te betrekken. Laat nu eens 1 pCt. der bevolking emigreeren, dan zal dit 40 à 50 man opleveren; o geduldig papier!

Met gevoelige trots wordt opgekomen tegen de onderstelling, dat de inlijving de bedoeling zou hebben, deze eilanden als ruil te kunnen aanbieden om de volle macht over de Nieuwe Hebriden te kunnen krijgen, welke thans, gelijk men weet, gedeeld wordt met Groot Brittannië hetgeen geen der partijen voldoet. Eerlijk gezegd zouden wij deze, met hooghartigheid afgewezen reden, nog de beste vinden, al mag dan de vraag gelden: waartoe vooraf een annexatie, het afstaan van een protectoraat lijkt minder pijnlijk dan van een kolonie.

Pest op Java en Madoera.

Overzicht der 14-daagsche opgaven, welke officieel zijn verstrekt van de nieuwe pestgevallen en 't aantal overledenen over de laatste zes maanden.

1913—14	Malang. gevallen	Malang. overleden	Madioen. gevallen	Madioen. overleden	Soerabaja. gevallen	Soerabaja. overleden	Kediri. gevallen	Kediri. overleden	Toeloengagoeng. gevallen	Toeloengagoeng. overleden	Paree. gevallen	Paree. overleden	Magetan. gevallen	Magetan. overleden	Berbek. gevallen	Berbek. overleden	Bangil. gevallen	Bangil. overleden	Andere plaatsen. gevallen	Andere plaatsen. overleden	Totaal. gevallen	Totaal. overleden
13—26 Aug.	401	386	20	20	19	19	169	151	36	36	47	43	41	36	31	29	4	4	—	—	768	724
27 Aug.—9 Sept.	375	364	24	23	15	15	148	130	20	20	33	30	57	49	15	16	1	1	5	4	664	652
10—23 Sept.	345	329	50	46	16	16	193	186	22	22	49	41	68	62	6	6	—	—	1	1	750	709
24 Sept.—7 Oct.	352	337	27	27	30	28	121	113	20	20	57	47	32	29	11	10	6	1	1	1	657	613
8—21 Oct.	341	322	36	34	25	25	66	63	29	29	33	28	23	22	14	8	11	6	2	2	580	539
22 Oct.—4 Nov.	378	353	53	35	37	38	74	67	8	8	47	42	16	13	7	7	18	15	2	1	640	589
5—18 Nov.	347	323	28	26	31	31	80	62	10	10	69	61	7	7	10	10	9	7	8	8	599	545
19 Nov.—2 Dec.	401	376	35	34	18	19	62	56	7	7	77	43	3	3	12	15	12	13	3	3	630	569
3—16 Dec.	312	297	23	23	16	15	43	31	6	6	60	50	5	5	7	7	4	4	3	3	479	441
17—30 Dec.	321	305	26	22	13	13	17	16	5	5	78	65	9	8	7	5	2	1	1	1	479	441
31 Dec.—13 Jan.	366	325	23	21	16	16	33	29	7	7	48	45	8	8	3	3	2	2	2	1	508	457
14—27 Jan.	320	263	41	38	24	23	44	36	4	4	47	47	20	19	—	—	3	3	14	8	517	441
28 Jan.—10 Febr.	345	300	60	51	10	15	25	24	7	7	51	48	18	16	3	3	5	5	6	5	536	474
Totaal in ongeveer 6 maanden																					7807	7294

OOST- EN WEST-INDISCH LITERATUUR-OVERZICHT.

Een nieuwe directe stoomvaartverbinding tusschen China en Java.

In het 15-Januari nummer der Korte berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel lezen we:

„Van den Consul-Generaal der Nederlanden voor Zuid-China werden de volgende mededeelingen ontvangen betreffende te Swatow ten uitvoer gelegde plannen, om een directe stoomvaartverbinding met Java te openen.

De Chineesche firma Fock Toeng Co te Swatow heeft van de Indo-China Steam Navigation Co twee stoombooten op tijdcharter genomen, een de Tsinanfoe voor een termijn van 12 maanden, en een ander, de Waishing, voor 5 maanden, teneinde met die schepen een vaart te openen tusschen Amoy, Swatow, Singapore, Bangkok en Java en ook naar andere havens, indien betalende vrachten daarvoor worden aangeboden. De stoomschepen zullen vracht en passagiers te Amoy en Swatow aannemen naar Singapore en Java-havens, zij zullen echter hunne vaarten alleen naar Java uitstrekken, indien geen hoogere rijstvrachten van Bangkok naar Hongkong worden aangeboden. Zij zullen in dat geval alleen naar Bangkok gaan en daar rijst voor Hongkong en passagiers voor Swatow innemen. Daar de uitgaande lading van Amoy en Swatow voor Java betrekkelijk gering is en er ook zoo goed als geen koelieverkeer tusschen die streken bestaat, maar alleen kleine handelaren en handwerkslieden er heen en weer reizen, zal, wat uitgaande vrachten en passagiers aangaat, de vaart werkelijk slechts een proef zijn.

Men heeft echter, naar het schijnt, vertrouwen in den zich ontwikkelenden uitvoer van boonen uit Swatow naar Java en rekent op terugvrachten van Java van suiker en melasse, welk laatste artikel in toenemende mate naar Swatow, thans met overscheping te Hongkong, verladen wordt.

Aan de Java-China-Japan-lijn is deze staat van zaken niet onbekend gebleven en, in verband hiermede, bestaat de mogelijkheid, dat de stoomschepen dier maatschappij in het vervolg ook de haven van Swatow zullen aandoen, teneinde te voorkomen, dat de nieuwe verbinding zich van de Amoy-vrachten naar Java zal gaan meester maken. Het Amoy-verkeer naar en van Java heeft zich voor de Nederlandsche lijn in de laatste tijden bevredigend ontwikkeld, n.l. doordat de vroeger op die route varende stoomschepen der Kian-Gwan-stoomvaartlijn het verkeer hebben opgegeven en het is daarom niet anders dan natuurlijk dat, nu de Fock Toeng Co haar concurrentie wil gaan aandoen te Amoy, zij deze op eigen terrein te Swatow gaat bestoken.

Koloniaal Tijdschrift.

De Febr. afl. van het Koloniaal Tijdschrift opent met den tekst eener voordracht over „Het rijstuitvoerverbod", gehouden in April 1913 voor de Ned.-Indische Bestuursacademie, door den controleur W. H. Bethbeder.

Zooals men weet, verbood de Indische Regeering den 16en September 1911 den uitvoer van rijst uit Nederlandsch-Indië, welke maatregel zij nam om de inlandsche bevolking te beschermen tegen een mogelijk gebrek aan het volksvoedingsmiddel bij uitnemendheid. In Juli 1912 herhaalde de Regeering dit tijdelijk verbod, dat later weer werd opgeheven. Deze aangelegenheid bracht vele pennen in beweging, zoowel van voor- als van tegenstanders.

De heer B. heeft dit alles bijeengebracht, van commentaar voorzien en de middelen aangegeven die kunnen worden aangewend om rijstschaarschte in den vervolge te voorkomen, als intensieve rijstcultuur, voortdurende verbetering van het irrigatiewezen, het wegennet, het transportwezen enz.

De heer F. Fokkens schrijft over „Eene afzonderlijke verdediging van Java en Madoera". Speciaal vestigt deze oud-resident van Madoera de aandacht op de zgn. korpsen barisan op Madoera, welke vrijwilligerskorpsen hij bij binnenlandsche onlusten en conflicten naar buiten absoluut betrouwbaar acht en adviseert ze tot model te nemen bij een eventueele volkswapening in Indië. Schr. geeft een historisch overzicht van het wezen dier instelling en zegt, dat de positie van den barisan, zooals die thans geregeld is, waarborg geeft dat er ook onder de Inlanders van Java genoeg liefhebbers zullen te vinden zijn om zich bij eventueel op te richten korpsen te laten indeelen.

Onder het opschrift, ‚Weduwen en weezen van in dienst omgekomen ambtenaren van het binnenlandsch bestuur in Ned.-Indië", wordt aandacht gevraagd voor het feit, dat de nagelaten betrekkingen van jeugdige ambtenaren, die het slachtoffer worden van de wraakzucht van inboorlingen, overgegeven zijn aan een onzekere toekomst en een kommervol bestaan. De Vereeniging van ambtenaren van het Binnenl. Bestuur heeft verleden jaar in een verzoekschrift de bizondere aandacht van H. M. de Koningin gevestigd op deze aangelegenheid en om herziening der geldende bepalingen verzocht. Op dit verzoekschrift, waarvan de tekst thans wordt gedrukt, heeft H. M. nog niet geantwoord.

„Buitenstaander" onderwerpt vervolgens de „zevende Hormat-circulaire" aan eene critische bespreking.

Verder bevat deze aflevering nog: Van wonen en bewonen, door H. F. Tillema, besproken door G. Th. Stibbe. — Verscheidenheden, door H. D. — Drang tot positieverbetering bij de ambtenaren van het Binnenlandsch Bestuur, door B. — Het Kamerlid Hugenholtz en de politierechtspraak. — Kroniek, door Tertius. — Persoverzicht, door Walbeehm en Blok. — Vreemde Koloniën, door A. M. — Begrooting van Ned.-Indië voor het dienstjaar 1914.

De suikernijverheid in Ned.-Indië.

Aldus de titel van het 5e nummer van de geschriftenreeks „Onze Koloniën", onder redactie van R. A. van Sandick. De schrijver van dit boekje is Dr. H. C. Prinsen Geerligs, een bij uitstek deskundige op dit gebied.

De zoo vaak besproken aangelegenheid: is de suikerindustrie een nadeel of een voordeel voor de Inlandsche bevolking, wordt door den heer P. G. in zijn geschrift, naast andere belangrijke vraagstukken, ook onder oogen gezien. Schr. zegt, moeten wij in het algemeen beschouwen of de suikernijverheid land en volk ten zegen strekt, dan is daaromtrent geen twijfel mogelijk. De suikernijverheid verschaft werk en loon aan tienduizenden arbeiders, maakt de exploitatie van transportinrichtingen, zooals spoor- en tramwegen mogelijk, verschaft het aanzijn aan tal van kleinere industrieën, aan steenbakkerijen, kalkbranderijen, aan de fabrikatie van allerlei voorwerpen van gebruik, houdt op de hoofdplaatsen constructieateliers en herstellingswerkplaatsen aan den gang en in het kort verspreidt een krachtig leven in alle deelen des lands. Daarbij komen de secundaire voordeelen, zooals de tram- en spoorwegen, die te voren ver afgelegen plaatsen en hunne producten in dichte nabijheid brengen van de centra van consumptie en uitvoer, en ten gevolge waarvan de inlander zich meer verplaatst, leert vergelijken en zich ontwikkelt en in het algemeen meer zelfstandig optreedt.

Wat groote veranderingen en verbeteringen heb ik opgemerkt in slechts twintig jaren tijdsverloop, in suikerbouwende streken! Op menige plaats hebben steenen huizen de bamboewoningen vervangen, er heerscht meer comfort, grootere netheid, de bewoners gaan beter gekleed en in plaats van een primitief gehuisveste en met zeer weinig genoegen nemende bevolking, ontmoette ik er eene, die meer eischen aan het leven stelt en ook de middelen bezit en waardeert om daaraan te voldoen.

Een en ander over den gamelan.

In nummer VI van het orgaan der Indische Vereeniging vindt men o.m. de voordracht van R. M. Soemitro, getiteld „Een en ander over den gamelan", benevens een kort verslag der gamelan-demonstratie, welke op genoemde voordracht volgde.

De heer Soemitro geeft een vluchtige bespreking der verschillende instrumenten, die gezamenlijk den gamelan vormen, om langer stil te staan bij beschouwingen over de waardeering van den gamelan en over hetgeen gedaan zou kunnen worden om de Javaansche muziek vooruit te brengen.

We laten den heer S. even zelf aan het woord: „Hoe is zegt hij, de huidige stand der Javaansche muziekbeoefening, hoe staan wij Javanen tegenover onze nationale toonkunst?"

„Ons antwoord kan helaas niet zeer gunstig luiden. De meeste degelijke muziekstukken zijn niet in de laatste halve eeuw gecomponeerd. Zelfs zijn de bepaald klassieke composities afkomstig uit de zeventiende eeuw, toen het Mataramsche rijk onder Sultan Agoeng een periode van hoogen bloei beleefde. In de laatste jaren zijn wel allerlei stukken verschenen, heel mooi en welluidend, maar wanneer men ze op den keper beschouwt, dan blijken ze slechts bewerkingen te zijn der klassieke, of een kunstige samenkoppeling van plagiaten uit oudere werken. Wel wordt Java, tenminste Midden-Java, op gezette tijden overstroomd door allerakeligst modische gamelan- en zangwijzen, die uit een artistiek oogpunt even hoog of even laag staan als „Ein Walzertraum" of „Puppchen, Du bist mein Augenstern." Het zijn echte eendagsvliegen, die zich bliksemsnel over Midden-Java verspreiden en weer even snel verdwijnen. Meestal zijn deze afkomstig uit de Vorstenlanden, waar de beoefening der Javaansche muziek het meest intensief is. In dat milieu, het ligt immers voor de hand, vinden we naast vele werkelijke artisten, tallooze muzikale beunhazen. Wat zijn de oorzaken van dezen achteruitgang der Javaansche muziek? Ten eerste de geringe welvaart der bevolking, ten tweede het verval der vorstenhuizen, vroeger brandpunten der kunst. Nog geven de vorstenhoven van Djocjakarta en Soerakarta in heel midden-Java den toon aan op het gebied der muziek en der letteren, maar nieuwe meesterwerken vermogen ze niet meer voort te brengen. In de overige deelen van Java is de appreciatie der muziek treurig."

Tijdschrift voor Nijverheid en Landbouw in Ned.-Indië.

Inhoud van de Juli-Dec. 1913 afl. Ziekten in den beetwortel. — Ontwerp algemeene voorwaarden voor den koop en verkoop van suiker, ontworpen door Mr. A. Taets tot Gansoyen. Toelichting op idem met naschrift van de Redactie. — Automatische waterverziening. — Het mechanisch kolenladen op de spoorwegen. — Koelmachines. — Een eigenaardige pneumatische transportinrichting. — Een chemische oorzaak voor het roesten van ijzer. — Circulaire van het Proefstation voor de Java-suikerindustrie.

Java zoölogisch en biologisch.

De afleveringen van Dr. J. C. Koningsberger's werk: Java, Zoölogisch en biologisch, volgen elkaar zeer geregeld. Thans verschenen de 8e en 9e afl. (in 1 omslag), waarin de schr. Hoofdstuk XVI (De fauna van het gebied der overjarige cultuurgewassen) beëindigt en verder in Hoofdstuk XVII en XVIII de zoetwaterfauna en de detritusfauna, zoomede de fauna der graswildernissen beschrijft.

Verdediging van Ned.-Indië.

Als No. IV van jaarg. 1913—'14 van het Orgaan der Vereeniging ter beoefening van de Krijgswetenschap, is verschenen de belangrijke voordracht van kolonel J. C. van den Belt, over de voorstellen tot verdediging van onze Aziatische koloniën, in verband met het Rapport der Staatscommissie.

De Indiër.

De volgende onderwerpen worden behandeld in No. 17. De Regeering en „De Indiër". — Indische correspondentie. — Een diplomatiek snoepreisje. — Het Chineezen-vraagstuk onder Nationaal-Indische belichting (Slot). — Uit een onbeduidend plaatsje. — Schetsen en studies uit de geschiedenis van Voor-Indië. — Uit de pers.

Weekblad voor Indië.

De vreemde talen aan de Indische H. B. S., door S. Heymans Jz. — H. C. Klinkert †, door Ganesa. — Het nieuwe hoofdbestuur der Semarang-Cheribon stoomtram Mij. te Tegal (met afb.) — Een bijzonder jubileum (A. van Daalen), door R. J. Goddard (met portret). — De Javaansche meisjesschool te Djokja (met afb.), door T. t. H. — De onafhankelijkheidsfeesten te Semarang (met afb.).

De Indische Mercuur.

Hoofdzakelijke inhoud van No. 6: Koloniaal Instituut. Voordracht, gehouden door den heer W. C. F. Derx over „Het heden en de toekomst van de grondbewerking bij de Java-suikerindustrie. — Demerara-suiker, door Dr. H. C. Prinsen Geerligs: — Deli-Proefstation te Medan. — De slijmziekte in de tabak. — Vereeniging van kinaplanters. — Invoer op Java en Madoera.

Mededeelingen.

Van de Afd. 's-Gravenhage:

JAARLIJKSCHE ALGEMEENE VERGADERING, tot het vaststellen van het jaarverslag over 1913 der Commissie voor opvoeding, onderwijs, enz. op *Vrijdag 20 Februari a.s.*, des avonds 8 uur, Laan van Meerdervoort 187.

De Secretaris: J. A. SOETENS.

Van de Afd. Utrecht en Omstreken:

De bijzondere Bioscoopvoorstelling, die de afdeeling Utrecht en Omstreken der Vereeniging „Oost en West" Donderdag 12 Febr. aan haar leden en genoodigden aanbood, was goed bezocht. De aanwezigen genoten van de fraaie films, die het leven aan boord van een der groote stoombooten naar Indië voorstelden, de bezigheden der inlanders, hunne woningen, enz. enz. Ook de beroemde moskeeën der Mohamedaansche bevolking werden zeer bewonderd, terwijl die films, welke de doorgraving van het Kanaal van Panama te zien gaven, den weg, die in de toekomst waarschijnlijk veel door de reizigers naar Indië gaande, of van daar terugkeerend, zal genomen worden, zeer de aandacht trokken.

J. J. LAGERS,
Secr. afd. Utr. en Omstr. Ver. „Oost en West"

Van het Indisch Genootschap:

ALGEMEENE VERGADERING op *Maandag 23 Februari* 1914, des avonds te acht uur, in het lokaal van het „Genootschap", van Galenstraat 14. Onderwerp: „Borneo voorheen en thans". (Toestanden in Zuid-Borneo), in te leiden door den Heer H. SUNDERMANN.

Namens het Bestuur,
TH. G. G. VALETTE, Secretaris.

Van de Afdeeling Amsterdam:

VOORDRACHT van den Heer G. M. CLAUS, 2e Luit. der Genie, op *Vrijdag 6 Maart* 1914, aanvang 8 uur n.m., in het „American Hotel", over: „Eenige toepassingen van draadlooze telegrafie ook met het oog op Ned.-Indië."
Toegelicht door lichtbeelden en demonstraties.

Van het Informatie-bureau:

Leeraar in de scheikunde voor het m. o. in Ned.-Indië.

Ter benoeming tot leeraar bij het middelbaar onderwijs in Nederlandsch-Indië wordt een doctor of doctorandus in de scheikunde gevraagd.

Aan de uitzending is verbonden:

a. eene vergoeding voor uitrustingskosten ad ƒ 1000 (duizend gulden);

b. overtocht naar Batavia als gouvernementspassagier der 1ste klasse, casu quo ook voor het wettig gezin;

c. eene voorloopige bezoldiging van ƒ 150 (honderd vijftig gulden) 's maands, ingaande met den dag van inscheping naar Indië tot den dag waarop de activiteits-bezoldiging, volgens de deswege bestaande bepalingen daar te lande, ingaat.

De bezoldiging bedraagt ƒ550 (vijfhonderd vijftig gulden) 's maands, met drie vierjaarlijksche verhoogingen, elk van ƒ 100 (honderd gulden) 's maands, zoodat zal worden bereikt een maximum-bezoldiging van ƒ 850 (achthonderd vijftig gulden) 's maands.

De uit te zenden leeraar zal zich schriftelijk moeten verbinden tot teruggave aan 's lands kas van de gelden welke aan hem en te zijnen behoeve zullen zijn voldaan, zoo wegens vergoeding voor uitrustingskosten als wegens overtocht naar Nederlandsch-Indië, bijaldien hij binnen 5 jaren na zijne aankomst op Java, om andere redenen dan wel bewezen ziels- of lichaamsgebreken, buiten eigen toedoen ontstaan (ter beoordeeling van de Regeering), uit 's-Gouvernements dienst wordt ontslagen of indien hij niet binnen den hem aan te wijzen tijd naar Indië vertrekt, dan wel de reis derwaarts moedwillig afbreekt.

Zij, die zich in de genoemde betrekking aan 's lands dienst in Nederlandsch-Indië wenschen te verbinden, moeten zich vóór 1 Maart a.s. bij een op zegel geschreven request tot het Departement van Koloniën wenden, onder overlegging van:

1o. hunne bewijzen van bekwaamheid;

2o. een bewijs van goed maatschappelijk gedrag, afgegeven door den burgemeester hunner woonplaats;

3o. een bewijs van voldoening aan de militiewet, afgegeven door den burgemeester der gemeente waarvoor de sollicitant geloot heeft, en

4o. hunne geboorte-akte.

De requesten moeten de mededeeling inhouden of de sollicitanten al dan niet zijn gehuwd en casu quo het aantal en den leeftijd hunner kinderen.

De uit te zenden leeraar wordt vóór zijn vertrek onderworpen aan een geneeskundig onderzoek, opdat blijke of hij physiek geschikt is voor den Indischen dienst.

Hij zal, indien eenigszins mogelijk, begin Mei e. k. naar Indië moeten vertrekken.

Ten opzichte van de bepalingen omtrent verlof, pensioen, weduwenpensioen enz., staan de leeraren gelijk met de overige burgerlijke landsdienaren in Nederlandsch-Indië.

De activiteits-bezoldiging gaat in Indië in met den eersten der maand volgende op die waarin de benoeming door den Gouverneur-Generaal van Nederlandsch-Indië zal hebben plaats gehad en de betrekking zal zijn aanvaard.

De bezoldiging is onderworpen aan eene korting van 2 pct. ten behoeve van de burgerlijke pensioenen en van 5 pct. voor de gewone bijdrage aan het Weduwen- en weezenfonds voor burgerlijke ambtenaren in Nederlandsch-Indië. Bovendien is bij eerste indiensttreding ten behoeve van laatstgenoemd fonds, door gehuwden twee maanden en door ongehuwden één maand bezoldiging te voldoen, en wel in eens of, met bijberekening van rente ad 5 pct. 's jaars, in 36 gelijke maandelijksche termijnen.

Bij huwelijk één maand bezoldiging, te voldoen op de wijze als zooeven aangeduid. Bij bevordering door gehuwden tweemaal het bedrag der verhooging over één maand, door ongehuwden eenmaal.

De contributiën wegens huwelijk worden verhoogd met een percentage afhangende van de leeftijden van man en vrouw.

(Nederlandsche Staatscourant van 14 Febr. 1914 No. 38)

Officieele Berichten.

Uit de Javasche Courant van 16 Jan. 1914, No. 5.
Benoemingen, enz.

Civiel Departement.

Verleend: 8 maanden verlof aan Mr. E. Zorab, 9 maanden aan den inspecteur R. Zwier, 8 maanden aan den predikant W. van Griethuijsen, 8 maanden aan den controleur A. Th. van Ginkel.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk C. Colin, de architect W. J. Ch. de Mooy, Mr. A. B. Bommezijn, de 1e commies Ch. G. Hughan, de resident C. van de Velde, de opzichter H. A. Bond, de adj. administrateur F. L. H. Samson, de commies A. Ph. Gewaij en F. A. de Rooy.

Benoemd: tot commies te Palembang Ch. F. Blondeel Timmerman, te Klaten L. H. W. van der Ley, tot hoofdcommies B. Wolf, tot administrateur 3e kl. G. A. de Croes.

Geplaatst: in het gouv. Atjeh en Onderh. de controleur E. Gobee, in de res. Tapanoeli de id. H. B. F. de Vries.

Benoemd: tot onderwijzer te Bandjermasin A. J. Bos, te Cheribon D. J. Duijnhouwer, tot onderwijzeres te Banda-Neira Mej. M. L. Meis, te Menado Mej. J. W. van Nieuwenhuizen en Mej. M. Despéroux, te Semarang Mej. W. A. Poortman, tot architect A. Glastra van Loon, tot opzichter L. R. Pieters.

Militair Departement.

Verleend: 1 jaar verlof aan den 1en luit. A. Dufour, 8 maanden aan den id. J. C. Paul.

Ontslagen: op verzoek eervol de 1e luit. Ch. Hoogkamer.

Hersteld: in activiteit de magazijnmeester 3e kl. (2e luit.) R. Bijkerk.

Opgedragen: aan den gedetacheerden 1en luit. A. A. van Nijnatten om naar Nederland terug te keeren.

Overgeplaatst: naar Pankalan Brandan de 1e luit. C. G. P. van Goor.

Ontslagen: op verzoek eervol de gezaghebber bij de Gouv. marine G. F. Ch. Küthe.

Uit de Javasche Courant van 20 Jan. 1914, No. 6.

Civiel Departement.

Verleend: 8 maanden verlof aan den landbouwleeraar P. H. Tromp, 8 maanden aan Mr. P. J. L. Harting, een jaar aan den commies H. Harbord.

Ontslagen: op verzoek eervol de klerk A. E. de la Rambelje.

Benoemd: tot lid van den Raad van Justitie te Makassar Mr. J. W. van der Jagt, tot instrumentmaker 1e kl. E. C. Ph. Trebels, tot hoofdstationchef J. M. van Bakel en A. P. F. L. Fraeijhoven, tot landbouwleeraar B. H. Paerels, tot controleur B.B. H. C. Prins, J. Oberman, J. C. Mann, A. L. Platt, F. H. C. Stein, J. W. Hilbrander, L. E. Derx, G. J. Haijen, J. C. Vergouwen, P. M. Hooijkaas, P. E. van der Meer Mohr en J. G. Becking.

Geplaatst: in de res. Batavia de controleur R. A. Kern.

Benoemd: tot controleur bij den pandhuisdienst J. J. Gleenewinkel Kamperdijk, tot administrateur 2e kl. R. Rappard, tot ambtenaar 4e kl. J. B. Angenent en geplaatst te Semarang.

Militair Departement.

Verleend: 9 maanden verlof aan den 1en luit. M. W. J. J. van Peer.

Geplaatst: bij het 1e bat. de majoor R. ten Seldam.

Gesteld: op non-activiteit de ritmeester G. van der Zoo de Jong.

Overgeplaatst: bij het 13e bat. de 2e luit. M. M. L. van Loon, naar Atjeh de 1e luit. P. B. van Staden te Brink, naar Timor de 1e luit. J. G. van de Bossche.

Geplaatst: te Batavia de magazijnmeester R. Bijkerk.

Overgeplaatst: naar Sabang de 2e luit. C. T. Neijs.

Ingetrokken: de overplaatsing van den 1en luit. C. Hoogkamer, blijft te Tjimahi.

Geplaatst: te Bandoeng de kapitein I. Kosman.

Overgeplaatst: naar Padalarang de militair paardenarts L. E. Hinrichs, naar Malang de id. Dr. J. M. G. Numans, naar Tjimahi de off. van gezondh. K. W. van der Goes Hillebrandt, naar Willem I de id. Dr. G. Krause, naar Batavia de id. J. van Rees en J. Wouters.

Ingetrokken: de overplaatsing van den off. van gezondheid P. Cool, blijft te Willem I.

Vereeniging OOST en WEST

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Jaarlijksche Algemeene Vergadering

op WOENSDAG 4 MAART 1914 's namiddags 8 uur in het gebouw Laan van Meerdervoort 187.

AGENDA:

1. Verslag over het jaar 1913, met vermelding van den toestand op 31 December en der verschillende resultaten, welke verkregen zijn door het Restaurant en de Commissiën.
2. Rekening en verantwoording over 1913.
3. Het vaststellen der begrooting van uitgaven en de raming der inkomsten.
4. Overlegging van het Proces Verbaal over het gehouden beheer van den Penningmeester.
5. Verkiezing van drie Bestuursleden, waarvan twee wegens periodieke aftreding en één wegens bedanken om gezondheidsredenen.
6. Verkiezing van twee candidaten voor het Hoofdbestuur, die aan de beurt van aftreden zijn.

HET BESTUUR.

Personalia.

De oude Habib. *)

Omtrent den onlangs overleden adviseur honorair voor Arabische zaken, Said Oesman bin Abdoellah bin Jahja al Moewi lezen wij in „De Javabode":

Hij was te Batavia een zeer bekende en in de vrome wereld zeer geziene figuur, die ook in de Europeesche pers meermalen genoemd werd. Hij is geboren uit een onvervalscht Hadramitisch Said-geslacht te Batavia, heeft in zijn jonge jaren een lange studiereis gemaakt van wel 20 jaren en daarbij, behalve een langdurig verblijf te Mekka, voor zijn studiën ook Egypte, Tunis, Syrië en Constantinopel bezocht.

Daarna vestigde hij zich wederom te Batavia als erkend geleerde, waarbij hij zich, wat de inlandsche maatschappij betreft, vooral onderscheidde door het populariseeren zijner wetenschap in tallooze handleidingen en boekjes, die hij op een eigen lithographische drukkerij drukte en uit den verkoop waarvan hij voornamelijk zijn levensonderhoud putte. Behalve werkjes over de moslimsche wet e.d. heeft hij in die boekjes meermalen belangrijke vraagstukken van den dag besproken, zooals de aantooning der, uit een vroom oogpunt, bedenkelijke houding van bepaalde mystieke broederschappen, zooals zij hier te lande in verbasterden vorm indrongen. Voorts tegen de z.g. naschat nabi, de vermaningen van den profeet, zijnde een voorspelling nopens het in den droom op het graf van den profeet vernomen bericht, als zou de dag des oordeels nabij zijn. In den laatsten tijd heeft hij ook eenige aanprijzingen van de Sarekat Islam gepubliceerd.

Hij was een zeer trouw aanhanger van het gouvernement, heeft als zoodanig grootelijks bijgedragen ter bedaring van de onlusten te Tjilegon, waarvoor hem de orde van den Nederl. Leeuw werd toegekend. Ook zijn optreden tegen de (valsche) mystieke orden als bovengemeld, tegen allerlei bijgeloof en andere volksondeugden, werd hoogelijk geapprecieerd.

Voor den heer Snouck Hurgronje en diens opvolgers was hij een gewaardeerde hulp, door zijne meening, die ook al kon men deze niet altijd deelen, steeds zonder bijbedoelingen of bijgedachten werd gegeven. Bij de troonsbestijging van Hare Majesteit heeft hij een preek gehouden tot heil van Koningin Wilhelmina, hetwelk hem in pan-islamische kringen tot op den huidigen dag zeer kwalijk is genomen en men heeft niet afgelaten daarover in bepaalde Egyptische en Syrische bladen hem te lasteren en af te breken.

Als een oprecht geloovige en waar geleerde, die zijn godsdienstige kennis niet mag exploiteeren, heeft said Oesman zijn grooten invloed en groote kennis nimmer, op welke wijze ook, ten eigen bate aangewend. Hoezeer hij in aanzien stond bij de bevolking, die hem gaarne geld en goed zou hebben gefourneerd, indien hij ook maar de minste aanwijzing had gegeven, heeft hij alle neiging daartoe steeds onverbiddelijk afgezwaaid, om niet te zeggen afgesnauwd, zoodat zijn rechtschapenheid boven alle verdenking, zelfs van zijn ergste tegenstanders is gebleven. De Inlandsche ambtenaren, meestal ongeloovige, tenminste onvrome lieden, mochten hem niet gaarne, zoodat hij ook van die zijde meermalen werd gelasterd.

In het streven van den laatsten tijd naar moderne ontwikkeling heeft hij een ietwat ouderwetsch standpunt ingenomen, hetwelk mede door zijn, met het vorderen van zijn leeftijd steeds heftiger wordende polemische neigingen, aan zijn populariteit niet ten goede is gekomen.

Prijzen wij ten slotte nog den geestigen causeur en fijngevoeligen aristocraat, die bij al zijn wereld- en menschenkennis nog naief kon zijn in eerlijk geloovig vertrouwen.

Bijna de geheele Arabische gemeente heeft den Ouden Said Oesman ten grave gebracht op het kerkhof te Karet.

Het viel op, dat het bestuur slechts door den Patih van Batavia was vertegenwoordigd. Resident Rijffsnijder was ongesteld, en de heer Cohen vond blijkbaar geen tijd.

Dr. Hazeu en dr. Rinkes waren wel tegenwoordig, voorts de heer Muller, oud ass.-resident van Batavia, met dr. Hoogenstraaten en den heer De Nijs Bik, vrienden van den overledene.

Met veel warmte heeft men den ouden eerwaardigen man geprezen, op zijn groote verdiensten gewezen en op het groote verlies, dat in het bijzonder de Arabische gemeente had geleden.

Velen weenden. Kom, riep een der sprekers uit. Laat ons de nagedachtenis van den doode niet eeren door tranen, laten wij ter eere van zijn nagedachtenis een school oprichten, die zijn naam zal dragen, de school Habib Oesman.

De plechtigheid maakte veel indruk.

*) Habib = leermeester.

De Heer Colijn.

De „N. Soer. Crt." vernam, dat oud-minister Colijn binnenkort zal optreden als hoofd-administrateur van de Bataafsche. De tegenwoordige functionaris, de heer Reyersberg Versluys, repatrieert in Juni. De heer Colijn zal vooraf optreden als administrateur te Pangkalanbrandan om het bedrijf te leeren kennen. De tegenwoordige administrateur aldaar, de heer De Jongh, vertrekt met Europeesch verlof. Ook de administrateur te Tjepoe, de heer Wurfbain, repatrieert. Zijn opvolger zal zijn de heer Forbes, thans adjunct-administrateur.

Met pensioen.

Hetzelfde blad meldt, dat generaal Bijker in April pensioen zal aanvangen.

Controleur van Buitenzorg.

De volgens de officieele berichten eerst in de residentie Batavia geplaatste, van buitenlandsch verlof teruggekeerde controleur R. A. Kern, zou, naar „De Javabode" wist, benoemd worden tot controleur van Buitenzorg.

Candidatuur.

De Soerabajasche Kiesvereeniging besloot den heer E. W. Broekman candidaat te stellen voor de aanstaande verkiezing voor een lid van den gemeenteraad.

Een rioleerings-specialiteit.

De rioleerings-specialiteit, de heer De Meyier, vertrok 5 Februari van Semarang naar Europa.

Onderzoek gewenscht.

Eenige Arabieren te Soerabaja hebben zich tot den resident gewend met het verzoek het bewijs te mogen leveren, dat de kapitein der Arabieren in de commissie voor den aanslag in de belastingen zijn vrienden bevoordeelt en anderen te hoog aanslaat. De vaststelling van den aanslag is in verband hiermede voor onbepaalden tijd uitgesteld.

Terug van dienstreis.

De hoofdinspecteur bij den postdienst, de heer Pop, keerde den 20sten Jan. j.l. per Makasserboot van zijn reis door de Molukken naar Batavia terug.

De Battaksche schaakkampioen.

Si Narsar heeft half Jan. j.l. te Semarang eenige seances gegeven en veel succes gehad. Van de 17 partijen heeft hij er 14 gewonnen.

Lijst van Passagiers:

Van het Nederl. S. S. „Tambora":

Vertrokken van Rotterdam naar Ned.-Indie 7 Febr. 1914. Mevr. de Wed. D. C. Achenbach-Regensburg - Mr. J. C. Adriaans - O. v. Amstel - Mevr. v. Amstel en 3 kinderen T. M. G. Balabrega - Mevr. Balabrega - K. H. H. v. Bennekom - H. Berendsen - Mevr. Berendsen en kind - A. M. Blaauw - Mevr. Blaauw en kind - D. F. Blaauw - A. L. Brakel - Mevr. Brakel - Mevr. A. v. d. Broek-Molendijk - Mevr. M. G. J. Bron-Jansen W. v. Buuren - G. H. M. Carel - Mevr. Carel - A. E. Dietzsch - Zuster H. K. Dijker - J. B. Elders - Mevr. Elders - Mevr. C. v. d. Elst-Wijnstok - C. A. Emeis - Mevr. Emeis en 2 kinderen - Mevr. A. A. Fels-Gallas - A. E. L. L. Ferrari - Mevr. Ferrari - P. Friedrich - G. H. A. G. Gallas - Mevr. Gallas en kind - J. J. C. Geu - Mevr. Geul - H. Heins - Mevr. Heins - F. H. Helder - J. W. v. Helten - W. Huygens - Mevrouw Huygens en kind - A. J. Jansen - G. Jansen - Mevr. Jansen - Mej. J. M. Jonkheid - Mej. H. M. v. d. Kamp - Mevr. H. Kepper-Stous Sloot - Mevr. Kerner-v. d. Valk en kind - P. Kloet - H. L. Ko - Mej. A. M. C. J. v. d. Kolf - P. A. J. Koot - Mevrouw Koot - F. L. T. v. Leer - Mevr. v. Leer - Mej. M. Lemke - A. J. Leutscher - Mej. L. Leyder Havenstroom - W. Loderichs - Mevr. Loderichs - Mevr. de Wed. J. v. Loon-Cooning en 3 kinderen - M. Looyé - Mevr. Looyé en kind - C. W. Matzen - Mevrouw Matzen en kind - Mej. C. Meyer - Mr. J. A. de Meyier - Mevr. de Meyier en 3 kinderen - M. Neuburger - L. B. Onnes - J. A. Oosterbaan - Mevr. Oosterbaan - J. Otto - Mevr. Otto - W. Prins - J. P. T. Rhemrev - Mevr. Rhemrev en 2 kinderen - R. J. Roelofs Mevr. Roelofs en kind - P. Romein - G. C. Samson - J. W. Sanders - J. Siddle - J. G. Smitt - A. van Solinge Jr - Mevr. van Solinge - W. Steffens - Mevr. Steffens en 2 kinderen - W. A. L. Stifft - H. v. Straaten - L. Stroband - E. Stockwell - Mej. A. C. Strootman - M. A. Thomas - Mevr. Thomas - A. C. v. d. Velden - H. J. Verburg - Mevr. Verburg en 2 kinderen - G. Vogel - H. Vreede - G. v. Waalwijk van Doorn - J. Walewijk la Cloche - Stanley Wall - Mevr. E. W. M. M. de Wilde-v. Solinge - Mevr. L. van Wijk - Mevr. de Wed. Wijnstok-Lautzendörffer - Een detachement suppletietroepen.

Leeszaal Heulstraat 17.

Opgave van dagbladen en tijdschriften, ter lezing liggend in de leeszaal van het Hoofdbestuur van „Oost en West", Heulstraat 17, Den Haag, welke dagelijks, Zon- en feestdagen uitgezonderd, geopend is van 's morgens 9—6 uur 's namiddags:

De Planter, Onze West, de Surinamer Courant, Sumatrapost, Sumatrabode, De Padanger, De Sumatra Courant, Javabode, Bat. Nieuwsblad, Soer. Handelsblad, Nieuwe Soer. Courant, Deli Courant, Atjeh's Nieuws- en Advertentieblad, Preangerbode, Javasche Courant, De Locomotief, De Banier, Het Witte Kruis blad, De Nieuwe Vorstenlanden, De Hofstad, enz., benevens 20 diverse Maleische bladen en tijdschriften, en tal van Brochures, Jaarverslagen, enz.

Verscheidene periodieken, waaronder:

Hou en trou, Vrede door Recht, De stem van Indië, Tijdschrift voor economische geographie, Nederl. Zendeling-Genootschap, Indisch Genootschap, Weekblad voor den handeldrijvenden en industrieelen middenstand, Exportblad, Cultura, Deutsche Kolonial Zeitung, Ned. Zendingsbode, Maandbericht van het Weekblad voor Indië met Dames Weekblad, Insulinde, Deutsche Wochenzeitung für Niederland und Belgien, La Gazette de Hollande, Ned. Staatscourant, enz.

Leeszaal Laan van Meerdervoort 187.

Bat. Nieuwsblad; De Locomotief; Het Soer. Handelsblad; De Sumatra-Post; De Sumatra-Bode; Tjahaja Sumatra; De Ind. Mercuur; Weekblad voor Indië; De Bandelier; De Banier; De Ind. Gids; De Vrouw in de XXe eeuw; Neerlandia; Bandera Wolanda; Koloniaal Tijdschrift; Handelsberichten v. h. Min. van Landbouw; Korte Berichten voor Landbouw, Nijverheid en Handel; Tijdschrift der Mij. voor Nijverheid; Publicaties v. h. Ned. Ind. Landbouw-Syndicaat; Archief v. d. Suikerindustrie in Ned.-Indië; Brochures, enz.

Vereeniging OOST en WEST.

Afdeeling 'S-GRAVENHAGE.

Aan het Bureau **Laan van Meerdervoort 187,** zijn van **10—12** en van **2—4** uur inlichtingen te bekomen omtrent de volgende personen die werk zoeken.

Deze inlichtingen zijn ook te verkrijgen op schriftelijke aanvraag bij den Secretaris der Commissie voor hulp aan werkzoekenden, den heer J. A. SOETENS, **Frederik Hendriklaan 155.**

Vijf Dames voor pianolessen.
Een Heer voor muzieklessen.
Een Dame voor kantoorwerkzaamheden in Indië.
Twee Dames voor teeken- en schilderlessen.
Twee Dames voor lessen in de Fransche-, Duitsche- en Engelsche taal.
Eene Dame voor lessen in de Fransche taal.
Vijf Dames als kinderjuffrouw naar Indië.
Een Dame als hoofd der huishouding.
Een dame voor Fransche en Italiaansche conversatie-lessen.
Eene dame voor Paedagogische adviezen.
Eene Dame voor handwerklessen.
Drie Dames voor Vioollessen.
Een Dame voor zanglessen.
Eene Dame voor schrijf-, kopiëer- en vertaalwerk.
Een Dame voor lessen in machineschrijven, stenographie en moderne talen.
Een Dame voor ademgymnastiek en hygiënisch spreken
Een Dame voor opleiding admissie examen H. B. S. en Gymnasium.
Een Dame voor lessen aan spraakgebrekkigen.
Twee Dames voor het waarnemen der huishouding.
Een dame als Lectrische of Dame van Gezelschap.
Een Leeraar voor het Boekhouden.
Drie heeren voor lessen in de Maleische en Javaansche taal en Indisch Staatsrecht.
Een Dame voor het waarnemen der huishouding.

☞ Indische Dienstboden kunnen zich aangeven in **Laan van Meerdervoort 187** voor eene verandering van dienst, of een dienst bij een naar Indië terugkeerende familie; hetzij schriftelijk of mondeling; voor eene voorloopige opname tot het tijdstip van weder in dienst treden bestaat geen gelegenheid.

Leden van „Oost en West", geen direct belanghebbende, worden verzocht zoo noodig hunne hulp hierin te willen verleenen.

OPGAVE van Leden der Vereeniging „Oost en West", die zich beschikbaar stellen voor het geven van privaatlessen in Indische talen.

A. H. J. G. WALBEEHM, van Lumeystr. 100,	's-Gravenhage,	Javaansch.
D. A. P. KOK, Marialaan 162a,	Lochem.	Maleisch, gediplomeerd.
Mr. E. RIJKE, Witte Singel 46,	Leiden	Javaansch. Maleisch. Madoereesch.
H. TH. KAL, Laan van Meerdervoort 239	's-Gravenhage,	Javaansch. Madoereesch.

LEDEN, die in deze opgave opgenomen wenschen te worden, kunnen zich opgeven aan den Secretaris der Vereeniging, Heulstraat 17, 's-Gravenhage.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „*Oost en West*", Heulstraat 17, Den Haag, zijn de navolgende werkjes verkrijgbaar:

a. **Jaarverslag der Vereeniging, 1911, geldelijke verantwoording van het Hoofdbestuur over het jaar 1911, enz,**

en

Opgave van de Eereleden, de samenstelling der verschillende besturen en commissies.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.20** en f 0.03 frankeerkosten.

b. **Een Boekje over onze Oost voor hen, die er niet geweest zijn.**
door J. H. en H. B.
Prijs: 1 exemplaar **f 0.10.** 50 ex. **f 2.80.**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 2.20** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

c. Onze Oost II. **Iets over den Inlander en zijn Zieleleven.**
door T. J. BEZEMER.
Prijs: 1 exemplaar **5 cent.** 50 ex. **f 2.—;**

voor Departementen en Leden der „Maatschappij tot Nut van het Algemeen" **f 1.55** per 50 ex., plus 25 cent voor frankeerkosten.

*** Bij het INFORMATIE-BUREAU van de Vereeniging „Oost en West", Heulstraat 17, de Firma MARTINUS NIJHOFF, Lange Voorhout 9, Den Haag, en andere Boekhandelaren zijn verkrijgbaar:

a. Onze West:

De Kolonie Suriname, door REMAN IRÜS;

II. **De Kolonie Curaçao,** door M. VICTOR ZWIJSEN, Oud-Rector van het Colegio „Santo Tomás" te Curaçao.
Prijs per exemplaar **f 0.25** en f 0.03 frankeerkosten

b. Staats- en partic betrekkingen in onze Overzeesche Bezittingen; Werkkring en Vooruitzichten.

No. I. **De Bestuursambtenaren in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. II. **De Geëmployeerde bij de Javasuiker-Industrie.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. III. **De Rechterlijke Ambtenaar in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.15** per exemplaar en f 0.01 frankeerkosten.

No. IV. **De Ingenieur in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.40** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. V. **De Ambtenaar bij het Boschwezen in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. VI. **De Ambtenaar bij het Onderwijs in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VII. **De Vooruitzichten van den Nederlandschen arts in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.25** per exemplaar en f 0.03 frankeerkosten.

No. VIII. **De Ambtenaar bij den dienst der in- en uitvoerrechten en accijnzen in N.-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.

No. IX. **De Ambtenaar bij de Gouvernements-Marine in Nederlandsch-Indië.**
Prijs: **f 0.20** per exemplaar en f 0.02 frankeerkosten.